

Evaluering af afprøvningen af metoden “Keeping foster parents trained and supported (KEEP)”

Slutevaluering udført af konsortiet bestående af Oxford Research, CEBR (CBS) og PwC på vegne af Socialstyrelsen

December 2017

Slutevaluering af KEEP

December 2017

ISBN nr.: 978-87-988027-0-9

Om Oxford Research

Knowledge for a better society

Oxford Research er en specialiseret videnvirksomhed med fokus på velfærdsområderne og erhvervs- og regionaludvikling.

Oxford Research gennemfører skræddersyede analyser, implementeringsevalueringer og effektevalueringer for offentlige myndigheder, fonde og organisationer i civilsamfundet. Vi rådgiver også om strategiudvikling, faciliterer udviklingsprocesser og formidler vores viden på undervisningsforløb og seminarer. Vi kombinerer akademisk fordybelse, strategisk forståelse og god kommunikation – på den måde skaber vi anvendelsesorienteret viden, der kan gøre en forskel.

Oxford Research er grundlagt i 1995 og har selskaber i Danmark, Norge, Sverige, Finland og Letland. Oxford Research er en del af Oxford Gruppen.

Oxford Research A/S
Falkoner Allé 20, 4.
2000 Frederiksberg C
Danmark
(+45) 33 69 13 69
office@oxfordresearch.dk
www.oxfordresearch.dk

Indhold

SAMMENFATNING	6
Baggrund	6
Hovedresultater	7
1. INDLEDNING	10
2. IMPLEMENTERING AF KEEP I DANSK KONTEKST	12
2.1 Rekruttering af plejefamilier	12
2.2 Gruppelederens loyalitet over for KEEP	14
2.3 Gruppelederens læringsforløb	16
2.4 Plejeforældrenes modtagelse af KEEP	23
2.5 Forankring og drift	24
2.6 Opsummering	25
3. PLEJEFORÆLDRENES UDBYTTE	28
3.1 Stressniveauet falder	28
3.2 Oplevet positivt udbytte	29
4. PLEJEBØRNEGENES UDBYTTE AF KEEP	31
5. OMKOSTNINGER FORBUNDET MED KEEP	36
6. METODE OG DATAGRUNDLAG.....	42
6.1 Datagrundlag	42
6.2 Design af effektevalueringen	46
6.3 Metode i omkostningsanalysen	49
7. LITTERATURLISTE	54
8. BILAG.....	57

LÆSEGUIDE OG BEGREBSAFKLARING

Nedenfor er angivet læseguide til rapporten.

I det første, sammenfattende kapitel fremlægges hovedresultaterne af slutevalueringen. Dette kapitel kan læses selvstændigt. De følgende kapitler går mere i dybden med analyser og pointer bag de enkelte hovedresultater.

Kapitel 1: Rapportens indledning, der beskriver evalueringens formål, samt indsatsens forandrings-teori.

Kapitel 2: Analyse og vurdering af implementeringen af KEEP.

Kapitel 3: Plejeforældrenes udbytte af KEEP, der blandt andet afdækker plejeforældrenes stressniveau før og efter KEEP, samt deres oplevelse af udbytte via interviews.

Kapitel 4: Plejebørnenes udbytte af KEEP. Effektevaluering med SDQ-målinger af plejebørn i indsats – og kontrolgruppe, suppleret med oplevet virkning via interviews.

Kapitel 5: Omkostningsanalyse. Analyse af omkostninger forbundet med etablering og drift af KEEP.

Kapitel 6: Metode- og datakapitel, der beskriver det samlede evalueringsdesign og redegør udførligt for de anvendte metoder og datakilder til slutevalueringen af KEEP.

Litteratur: Bagerst i rapporten er en liste over den litteratur, der refereres til i rapporten.

Bilag: I bilag findes supplerende informationer til effektevalueringen.

Begrebsafklaring:

OSLC: *Oregon Social Learning Center* er den amerikanske udvikler, metodeejer og leverandør af KEEP.

PDR: *Parents Daily Report* er et KEEP-redskab til ugentlige stressmålinger blandt de deltagende plejeforældre. PDR består af en liste med 37 mulige former for adfærd. **Plejeforældrene bedes i en telefonsamtale med gruppelederen angive, hvilke der har været inden for de sidste 24 timer.** PDR udfyldes hver uge mellem KEEP-sessioner. Der gives point fra 0 til 2 ud fra, om adfærden var stressende:

- 0 = adfærden skete ikke.
- 1 = adfærden skete, men var ikke stressende.
- 2 = adfærden skete, og det stressede mig.

PDR-scoren er summen af alle svarene. Jo højere PDR-score, jo højere er plejeforældrenes stressniveau.

FAR: *Facilitator Adherence Rating* er et redskab i KEEP til monitorering af gruppeledernes loyalitet over for metoden. FAR er en total score for dimensionerne 'indhold', 'proces' og 'struktur' og indgår som en fast del af KEEP for løbende at sikre, at metoden leveres som tiltænkt. Der er en scoring på 1-5. En høj score indikerer en høj grad af fidelitet, mens en lav score indikerer, at metoden kun i mindre grad er overholdt. Metodelojaliteten vurderes på baggrund af videooptagelser af de enkelte sessioner i kommuner og organisationer. Videoerne oversættes og transskriberes fra dansk til engelsk, således at OSLC kan rate dem på FAR-dimensionerne.

SDQ: *Strength and Difficulties Questionnaire* er et standardiseret spørgeskema, der gør det muligt at følge børns og unges socioemotionelle styrker og vanskeligheder. SDQ måler på fem dimensioner:

- Emotionelle problemer
- Adfærdsproblemer
- Hyperaktivitet
- Venskabsproblemer
- Prosocial adfærd.

Sidstnævnte dimension er en styrke, mens de andre er vanskeligheder. Scoren for de fire vanskeligheder kan lægges sammen og give en total SDQ-score på 0-40, hvor højere værdier er et udtryk for større vanskeligheder. For prosocial adfærd er det modsat, dvs. at højere værdier er et udtryk for prosociale styrker. SDQ-skemaet kan udfyldes af 3 forskellige parter: forældrene, læreren eller barnet selv, det sidste dog kun for børn over 11 år. I denne evaluering er SDQ-skemaet udfyldt af plejeforældrene og således baseret på deres vurdering af barnet.

Fidelitet eller metodelojalitet: Graden af nøjagtighed, hvormed en indsats/metode er implementeret. Begrebet stammer fra det engelske "fidelity" og handler om, hvorvidt en indsats/metode følges loyalt efter metodebeskrivelsen. Kaldes i denne rapport også metodelojalitet.

Forandringsteori: Visuel og/eller skriftlig fremstilling af, hvordan en indsats forventes at skabe den ønskede virkning. Årsag og virkning udfoldes, så alle led i indsatsen – fra input til outcome – bliver tydelige. Således kan evaluator følge, om de enkelte trin opnås eller ej. Forandringsteori kaldes også programteori eller insatsteori.

Sammenfatning

BAGGRUND

Keeping Foster Parents Trained and Supported (KEEP) er et amerikansk forældretræningsprogram, der har til formål at styrke plejeforældres kompetencer til at støtte deres plejebørns udvikling og trivsel samt reducere eventuelle adfærdsvanskeligheder. Der er gennemført en række amerikanske og engelske studier, der viser, at KEEP styrker plejeforældres kompetencer og har en positiv effekt på plejebørns adfærd og trivsel.¹ Dette er effektstudier baseret på store populationer med randomiserede designs, hvilket giver en stærk ud-sagnskraft. Baseret på den viden er KEEP siden 2015 blevet afprøvet i Danmark i fem kommuner og to organisationer, hvor 84 plejefamilier har deltaget. Nærværende evaluering er slutevalueringen.

Formålet med slutevalueringen er primært at svare på:

- 1) Hvilken effekt har KEEP for plejeforældre og plejebørn i en dansk kontekst?
- 2) Hvordan kan KEEP implementeres i dansk kontekst?
- 3) Hvad er omkostningerne forbundet med at etablere og drifte KEEP?

Tekstboks 1: Beskrivelse af KEEP

KEEP er et gruppebaseret forløb til plejefamilier bestående af 16 ugentlige sessioner af 90 minutter. På hvert forløb kan der deltage plejeforældre for op til 6 plejebørn, dvs. mellem 6-12 deltagere pr. KEEP forløb afhængigt af, om begge plejeforældre deltager.

Teoretisk baserer KEEP sig primært på social læringsteori, og tilgangen har et stort fokus på positiv forstærkning af barnet og 'mild' disciplin. 14 af sessionerne har et forudbestemt indhold, mens de resterende 2 sessioner er valgfrie og tager udgangspunkt i problematikker, som plejefamilierne specifikt står stillet over for og gerne vil behandle. Sessionerne omhandler:

- Plejeforældrenes etablering af et samarbejde med barnet
- Fokus på plejebarnets positive adfærd fremfor vanskelighederne
- Brug af pointsystemer og belønninger
- Grænsesætning og "tage en pause" (timeout)
- Hvordan plejeforældrene kan undgå magtkampe
- Før-indlæring af hensigtsmæssig opførsel fx i forbindelse med situationer i offentligheden
- Håndtering af særlig svær adfærd og opbygning af positive sociale relationer.

Både gruppediskussioner, rollespil, videovignetter og hjemmearbejde bruges.

Gruppelederen står for at facilitere det ugentlige gruppeforløb og træne plejeforældrene samt ringe til dem én gang ugentlig, hvor viden om plejeforælder og barnets trivsel, og den opnåede viden inddrages i og kvalificerer den efterfølgende undervisning (Parents Daily Report, PDR). Hvis plejeforælderen ikke kan deltage på en af kursusdagene, skal gruppelederen tilbyde erstatningsbesøg.

KEEP er udviklet af Patricia Chamberlain fra Oregon Social Learning Center i USA. OSLC er altså leverandøren af KEEP og har i afprøvningen af KEEP i Danmark stået for undervisningen af gruppelederne. Dertil laver OSLC fidelitetsmålinger (FAR) på gruppelederne via videooptagelser af de ugentlige sessioner og giver dem ugentlig telefonisk vejledning/coaching ved videomøder.

¹ Chamberlain, Price, Reid, et al., 2008; Chamberlain, Price, Leve, et al., 2008; Roberts et al., 2016; Smith et al., 2011 og Kim et al. 2011.

HOVEDRESULTATER

Implementering af KEEP i dansk kontekst

Implementeringen af KEEP er gennemført med tilfredsstillende, hvilket tydeligst viser sig ved, at fem ud af syv deltagende kommuner/organisationer ønsker at forankre indsatsen efter endt projektperiode. KEEP er implementeret med høj loyalitet over for metodens kernelementer, og plejeforældrene har modtaget konceptet yderst positivt. KEEP er evalueret ud fra virkningsevalueringens forståelse af en forandringskæde fra indsats til effekt. Nedenfor præsenteres hovedresultaterne for hvert af forandringskædens led.

Indsatsen er implementeret loyalt

KEEP indeholder en grundlæggende tilgang til kompetenceløftet af plejefamilier, der bl.a. betyder, at der er tale om facilitering af et forløb fremfor undervisning, og at der er fokus på handling fremfor teori. Denne form er implementeret loyalt. Gruppelederen har forstået sin rolle som facilitator og implementeret den tilgang fuldt ud. Det er ligeledes væsentligt, at KEEP er handlingsorienteret og med konkrete redskaber og gennemførelsen af hjemmeøvelser skaber grundlaget for et forløb, hvor både deltagere og gruppeleder får sig selv i spil.

Resultaterne viser sig i plejeforældrenes udbytte af KEEP

Plejeforældre, der har været igennem KEEP, forventes at opleve færre udfordringer ved håndtering af deres plejebørns problemadfærd. Dette forventes at ske som et resultat af, at plejeforældrene lærer nye og konstruktive måder at håndtere børnenes problemadfærd på, og at plejeforældrene oplever at blive mindre stressede² i situationer, hvor børnene udviser problemadfærd, fordi plejeforældrene lærer at fokusere på barnets positive adfærd.

Evalueringen viser, at KEEP har den forventede umiddelbare virkning. Ser vi på udviklingen blandt alle de plejeforældre, der har gennemført et KEEP-forløb, er det tydeligt, at plejeforældrene oplever børnenes udfordringer som mindre stressende efter at have deltaget i et KEEP-forløb sammenlignet med før deltagelsen i forløbet. På trods af at udgangspunktet for plejeforældrenes stressniveau er forskelligt fra plejefamilie til plejefamilie, ser vi en tydelig tendens til, at stressniveauet falder blandt plejeforældre efter deltagelse i KEEP-forløbet. Herudover fremhæver plejeforældrene, at de med afsæt i brugen af tilgange og redskaber fra KEEP kan skabe bedre strukturer og rammer for dagen, hvilket skaber mere ro og overskud i dagligdagen for både plejeforældre og børn.

² I nærværende rapport bruges ordet ”stresset”, på trods af at flere gruppeledere har valgt at bruge andre formuleringer, når de taler med plejeforældrene ved udfyldelsen af Parents Daily Reports (PDR). Evaluator har besluttet at holde fast i begrebet af to grunde: For det første står ordet ”stresset” i PDR-spørgeskemaet, og for det andet benyttes ordet, da der ikke er blevet valgt ét andet fælles begreb. På tværs af alle plejeforældre i hele indsatsen falder stressniveauet 22 procentpoint fra før til efter KEEP.

Tendens til virkning hos børnene

Som det sidste led i forandringskæden forventes plejebørnene at trives bedre og i mindre grad udvise problematisk adfærd. Dette er afsøgt både kvalitativt via interviews med plejeforældre og gennem kvantitative målinger af børnenes socioemotionelle styrker og vanskeligheder via det validerede instrument Strength and Difficulties Questionnaire (SDQ).

Kvalitativt vurderer plejeforældrene, at de med KEEP afværger og afhjælper problemadfærd hos deres plejebørn. Denne positive udlægning findes også i de kvantitative før/eftermålinger, hvor niveauet af vanskeligheder falder, uden at denne udvikling dog er statistisk signifikant.

Effekten af KEEP er ydermere blevet afdækket via et kontrolgruppedesign. Her kan der ikke påvises en signifikant effekt af KEEP. En del af forklaringen på det kan være, at datagrundlaget er forholdsvis spinkelt. Hertil kommer, at målingen af børnene foretages lige efter endt KEEP-forløb, hvor en ændring i plejebørnenes adfærd måske endnu ikke er indtruffet. Vi er således ude i forandringskædens yderste led i en indsats, som fordrer adfærd ændringer, hvilket ofte er vanskeligt og tager tid.

Implementeringen af KEEP understøttes af kontekstuelle forhold

Der er en række faktorer, der anses for at have haft en fremmede indvirkning på implementeringen af KEEP. Valget af gruppeledere blandt kommunens og organisationens eksisterende familieplejekonsulenter viser sig at være fremmede på flere parametre. For det første viser evalueringen, at rekrutteringen af plejefamilier ikke har været en udfordring i den danske afprøvning af KEEP. Evaluator vurderer, at dette i høj grad kan tilskrives valget af gruppeledere blandt familieplejekonsulenter, hvor rekrutteringsprocessen er foregået med stor indsigt i og eksisterende relationer til plejefamilierne. For det andet er rekrutteringen af gruppeledere blandt familieplejekonsulenterne og placeringen af KEEP i driftsorganisationen i såvel kommuner som organisationer vurderet som betydende for en efterfølgende forankring af KEEP. Den organisatoriske placering giver gruppelederne et stort kendskab til plejefamilierne og deres generelle arbejdsvilkår, hvilket har betydning for rekrutteringen og gennemførelsen af KEEP-forløbene.

Den uproblematisk rekrutteringsproces og gruppeledernes direkte kontakt med familierne vurderer vi har betydning for, at plejeforældrene har været motiverede og åbne over for KEEP. Hertil kommer, at de også i løbet af forløbene er tilfredse med indholdet og formen, hvilket tilskrives dels det praksisnære indhold, dels gruppeledernes facilitering.

Omkostninger forbundet med KEEP

En omkostningsanalyse af KEEP viser, at for et standardforløb, hvor kommunen vælger at gennemføre tre KEEP-forløb årligt³, koster det ca. 1 årsværk at etablere (herunder uddannelse af gruppeledere) KEEP. Derudover koster det ca. 38.000 kr. pr. plejefamilie at drifte KEEP fremadrettet.

³ Der kan være 6 plejefamilier pr. forløb.

Slutevalueringens datagrundlag

- Interviews med gruppeledere for hver kommune/organisation
- Interviews med i alt 11 plejeforældre
- Progressionsmålinger (SDQ) på 79 plejebørn, gennemført af plejeforældre før og efter KEEP
- Plejeforældres stressniveau via Parents Daily Report (PDR), 84 plejeforældre
- Gruppelederes loyalitet over for metoden via Facilitator Adherence Rating (FAR)
- Omkostningsdata via interviews
- Anonymiserede data fra Danmarks Statistik vedr. anbringelser, biologisk mors socioøkonomiske position mv.

1. Indledning

Keeping Foster Parents Trained and Supported (KEEP) er et amerikansk forældretræningsprogram, der har til formål at styrke plejeforældres kompetencer til at støtte deres plejebørns udvikling og trivsel samt reducere eventuelle adfærdsproblemer. KEEP er et gruppebaseret forløb til plejeforældre bestående af 16 ugentlige sessioner. I hvert forløb deltager plejeforældre for op til 6 plejebørn.

KEEP er en del af et større forebyggende initiativ, ”Tidlig Indsats – Livslang Effekt”, der har til formål at fremme udsatte børns og unges trivsel, udvikling og læring ved at styrke kommunernes brug af forebyggende indsatser⁴. Ambitionen er at skabe flere muligheder for børn og unge, uanset hvilken familie de kommer fra, for herved at mindske uligheder. Dette sker gennem både videreudvikling, afprøvning og udbredelse af forskellige indsatser, hvor målgruppen i KEEP er børn, der er anbragt i familiepleje.

KEEP er afprøvet og implementeret i 5 kommuner og 2 organisationer: Varde, Odense, Herning, Lolland og Slagelse kommuner samt organisationerne FABU og VITA. 84 plejefamilier har deltaget.

Nærværende evaluering er gennemført af et konsortium bestående af Oxford Research, PWC og CEBR gennem hele projektperioden. Evalueringen har tidligere rapporteret om resultaterne midtvejs i en midtvejsrapport i november 2016.

1.1 EVALUERINGENS FORMÅL OG FORANDRINGSTEORI

Evalueringen skal dels vurdere, om indsatsen virker, dels hvordan KEEP bedst implementeres i en dansk kontekst, og endelig belyse de økonomiske konsekvenser af implementeringen af KEEP. Evalueringsspørgsmålene er således:

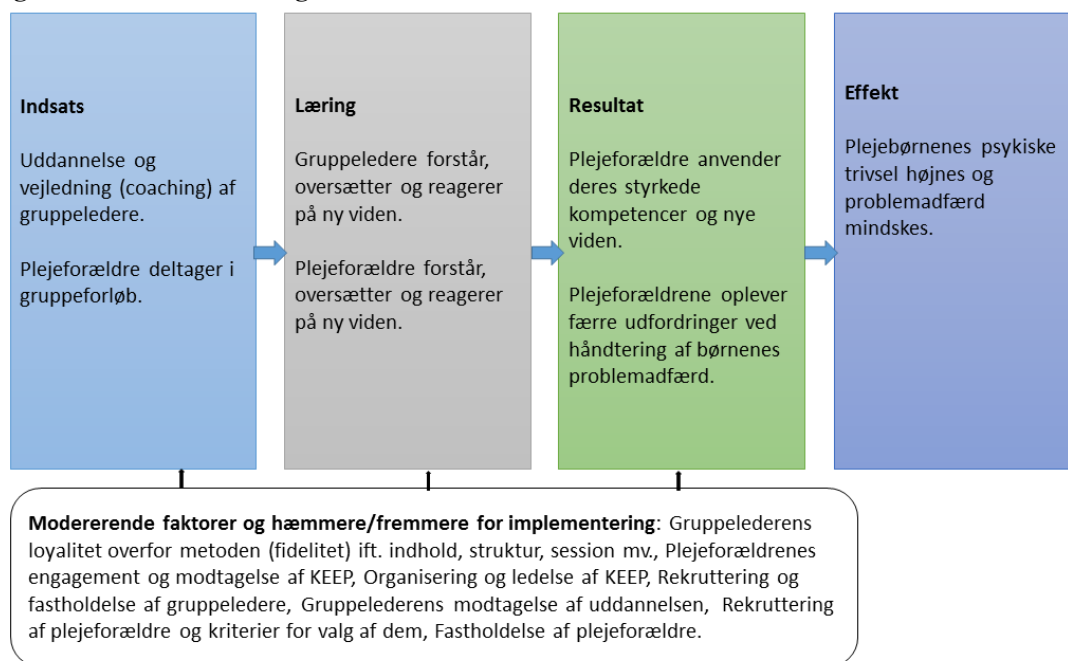
- 1) Hvilken effekt har KEEP for plejeforældre og plejebørn i en dansk kontekst?
- 2) Hvordan kan KEEP implementeres i dansk kontekst?
- 3) Hvad er omkostningerne forbundet med at etablere og drifte KEEP?

Svarene på disse spørgsmål findes via et evalueringsdesign med udgangspunkt i virknings-evaluering, hvor der forud for implementeringen opstilles en forandringsteori, som efterfølgende testes. Testen af forandringsteorien er foretaget med brug af både kvalitative og kvantitative data inklusive inddragelse af kontrolgruppedesign til måling af effekt.

Forandringsteorien er illustreret i figur 1.1 nedenfor.

⁴ www.socialstyrelsen.dk

Figur 1.1: KEEPs forandringsteori

Kilde: Oxford Research, 2017

2. Implementering af KEEP i dansk kontekst

I det følgende kapitel præsenteres et samlet billede af implementeringen af KEEP. Det handler om at afdække, hvordan KEEP er blevet omsat til en dansk kontekst, om KEEPs kerneelementer er implementeret, og om der eventuelt er sket nogle ”lokale” tilpasninger af metoden. Kapitlet opsummerer til sidst i forhold til, hvad der anses for at have været henholdsvis fremmende og hæmmende faktorer for implementeringen.

Grundlaget for analysen af implementeringen er interviews med gruppeledere og plejefamilier, der har været igennem et KEEP-forløb. Derudover suppleres analysen med informationer om metodefideltet gennemført af den amerikanske leverandør af KEEP.

Analysen afdækker:

- Forhold vedrørende rekrutteringen af plejefamilier. Rekruttering har været en udfordring i implementeringen af KEEP i hhv. USA og Sverige. Disse udfordringer har ikke været gældende i Danmark, derfor afdækker analysen mulige årsager til det.
- Gruppeledernes loyalitet over for metoden. KEEP er et evidensbaseret program, der viser sig at være effektivt, hvis man implementerer det med høj metodefideltet⁵.
- Gruppeledernes omsætning af viden fra gruppelederuddannelsen til anvendelig viden for plejeforældre. Det handler om transfer og er centralt i forståelsen af, hvilken rolle gruppelederne har i implementeringen af KEEP.
- Plejeforældrenes modtagelse af KEEP, herunder hvor engagerede de har været i gruppeforløbene. Engagement er jf. de amerikanske leverandørers studier et af de elementer, som er centrale for, at KEEP giver et udbytte.
- Forankring og drift – hvilke muligheder ser de deltagende organisationer og kommuner?

2.1 REKRUTTERING AF PLEJEFAMILIER

Ved implementering af KEEP i såvel USA som i Sverige var rekrutteringen af plejefamilier en udfordring⁶. Dette har vist sig ikke at være tilfældet i den danske implementering af KEEP. I det følgende afsnit afdækker vi, hvad der har medvirket positivt til rekrutteringen af plejefamilier, og hvilke udfordringer der er håndteret undervejs.

Rekrutteringsopgaven har været forskellig for henholdsvis kommuner og organisationer. Særligt organisationerne adskiller sig ved, at de udover at have deres egen kontaktflade til plejefamilier skal rekruttere plejefamilier via de kommuner, de samarbejder med. Her har der derfor pågået et arbejde med at ”sælge” KEEP til kommunerne. Der, hvor organisationerne har rekrutteret blandt plejefamilier, de i forvejen har kendskab til, ligner rekrutteringsprocessen kommunernes. I kommunerne har det været et tydeligt fællestræk, at den interne rekruttering har bestået af familieplejekonsulenter til rollen som gruppeledere fremfor fx at have foretaget nyansættelser i en projektansættelse eller placering et andet sted i organisationen. Dette vurderer evaluatoren på baggrund af interviews med såvel projektledere

⁵ Flere studier heraf kan findes på <http://www.keepfostering.org/publications/>.

⁶ Bergström et al. (2013), s. 24 & Wiggins et al. (2010), s. 43.

som gruppeledere som et væsentligt og effektivt greb i rekrutteringen af plejefamilier. Gruppeledere og projektledere begrundet dette med såvel kendskab til plejefamiliernes behov som med den direkte dialog og motivering til egentlig deltagelse. Den direkte kontakt til plejefamilierne er således generelt i højsædet. Dog har enkelte kommuner derudover beskrevet en mere generel informationsindsats over for alle kommunens plejefamilier både i skrift og via informationsmøder.

Det vurderes, at forudgående kendskab til og direkte kontakt med plejefamilierne er en vigtig årsag til, at der i den danske implementering af KEEP ikke er oplevet de samme udfordringer i rekrutteringen, som de fx oplevede i Sverige.

En anden faktor er valg af tidspunkter for afholdelse af KEEP. Her har én kommune fx sondret mellem plejefamilier med eller uden andet erhvervsarbejde, hvor KEEP for plejefamilier uden anden beskæftigelse blev lagt i dagtimerne, mens det for de øvrige plejefamilier var om aftenen. Der er altså taget hensyn til plejefamiliernes vilkår. Ulempen ved at gennemføre KEEP i dagtimerne er, at der er enkelte plejeforældre, som kommer alene uden partner. Med kun én deltagende plejeforælder kan der være en risiko for, at en ændret adfærd over for barnet ikke bliver stringent i forældrenes håndtering af barnets udfordringer.

Sidst, men ikke mindst anfører projektledere og gruppeledere, at en stigende anvendelse af plejefamilier som følge af 'Barnets Reform' i 2011⁷ både har øget fokus på plejefamilierne og deres forhold i landets kommuner og samtidig kan begrunde et øget behov blandt plejefamilierne. Et ændret politisk fokus synes således som udefrakommende faktor at understrege relevansen af indsatsen både i fagkredse og blandt plejefamilierne.

2.1.1 Kriterier for valg af plejeforældre

De deltagende kommuner og organisationer valgte at håndplukke plejefamilier til det første KEEP-forløb. Dette blev gjort for at komme godt fra start med forløbene. Kriterierne for at blive håndplukket fastsattes hovedsageligt ud fra en vurdering af forventet fremmøde, engagement og udbytte. Ved projektets afslutning vælger de fleste kommuner ud fra nogle mere individuelle vurderinger af plejefamiliernes støttebehov og sammensætter holdene forskelligt (både heterogent og homogent) i forhold til alder, plejefamilietype, anciennitet som plejeforælder mv. Om holdenes sammensætning bliver homogen eller heterogen synes ud fra interviewene meget at afhænge af, hvad der er muligt, og hvilke erfaringer den pågældende gruppeleder har med hhv. stor/ikke stor varians i sammensætningen.

"Vi kigger på, hvem der kan indgå lige nu og har brug for en metodeuddannelse i at være plejeforældre. [...] De skal have uddannelsen og så brush up senere. Jeg synes, det er en fordel at mixe holdene – de gamle garvede tør noget mere. De har erfaringer". (Gruppeleder)

⁷ Jf. Serviceloven § 68 b, stk. 2: Ved valg af anbringelsessted skal kommunen vælge det anbringelsessted, som bedst kan imødekomme barnets eller den unges behov. Kommunen skal lægge vægt på anbringelsesstedets mulighed for at tilbyde nære og stabile voksenrelationer og berunder vurdere, om en anbringelse i en plejefamilie, jf. § 66, stk. 1, nr. 1-3, er mest hensigtsmæssig. LBK nr. 1284 af 17/11/2015.

En enkelt kommune vælger dog at håndplukke plejefamilier ud fra plejebørnenes alder. Her har man fx valgt at starte første forløb med alle de plejefamilier, der har 11-12-årige plejebørn (det er aldersgrænsen for KEEP).

Der ses ingen forskel i udbyttet for forældrene på tværs af de valgte rekrutteringsmetoder og sammensætningen af holdene. Det er således forskelligt, hvilke erfaringer de interviewede gruppeledere har gjort sig, hvor nogle har oplevet homogenitet i gruppen som en fordel, mens andre fremhæver forskellighed som nyttig. Derfor vurderes det, at den individuelle vurdering af behov og direkte invitation til deltagelse i KEEP via familieplejekonsulenterne er en anbefalelsesværdig rekrutteringsmetode.

Evaluator vurderer i højere grad, at gruppedynamikken mellem plejeforældrene på holdet kan påvirke udbyttet af KEEP. Dette udtrykker gruppelederne stor bevidsthed om, hvorfor de vurderer den potentielle gruppedynamik mellem plejeforældre inden sammensætningen, på baggrund af det kendskab de har til familierne.

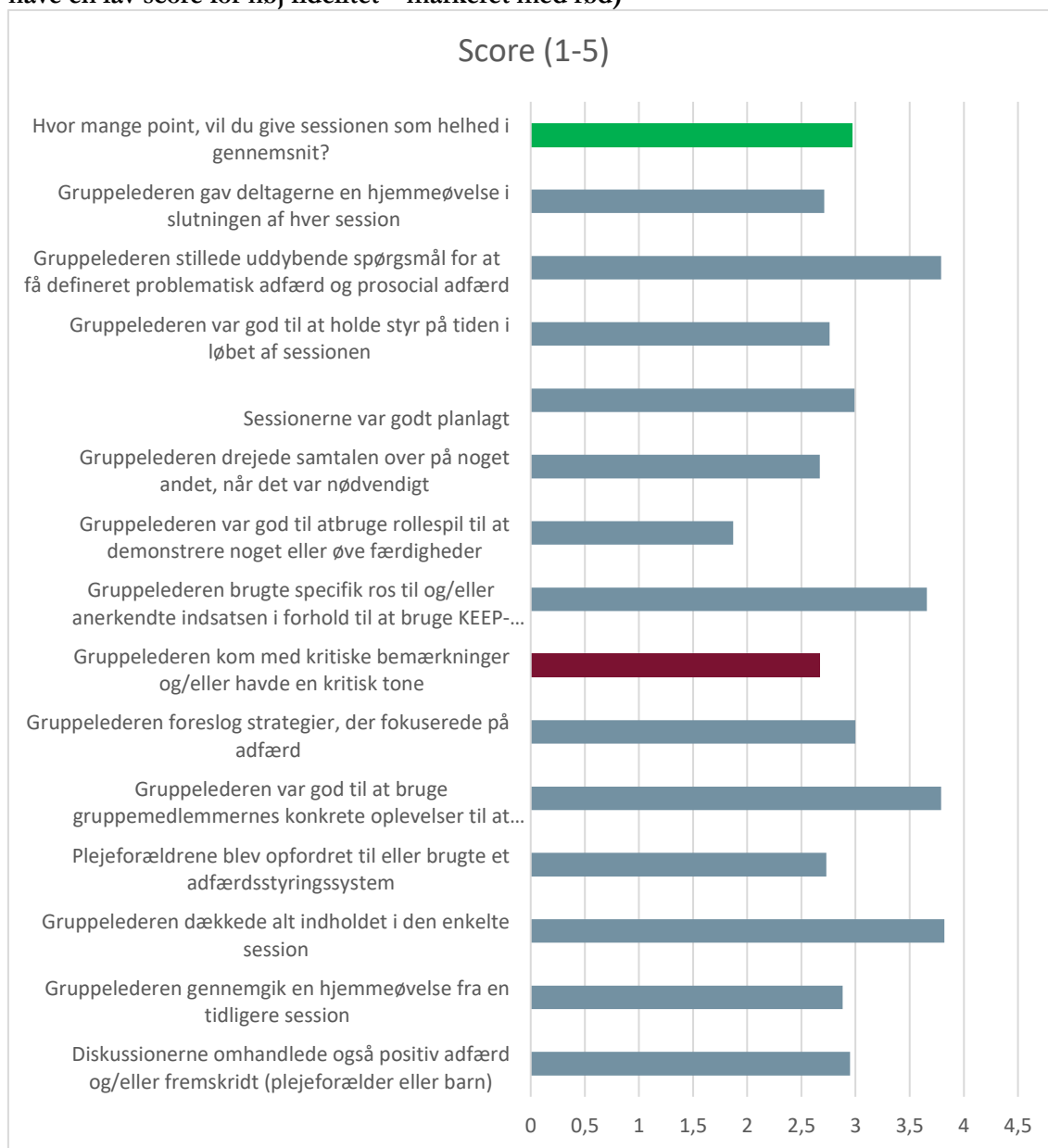
2.2 GRUPPELEDERENS LOYALITET OVER FOR KEEP

Som en del af KEEP indgår en monitorering af, hvorvidt gruppelederne overholder elementerne i metoden. Monitoreringsredskabet betegnes Facilitator Adherence Rating (FAR) og vurderes af den amerikanske leverandør på baggrund af oversatte videooptagelser af sessionerne.

FAR monitorerer, at undervisningen leveres loyalt efter indhold, proces og struktur. Det er en scoring på 1-5, hvor vurderingen bl.a. omhandler, hvorvidt der under sessionen er blevet inkluderet en diskussion af positiv adfærd og korte- og langsigtede mål, om gruppelederen formåede at få plejeforældrene engageret i diskussioner, om gruppelederen var velforberedt mv. En høj score indikerer en høj grad af fidelitet, mens en lav score indikerer, at metoden kun i mindre grad er overholdt.

I figur 2.1 nedenfor ses den samlede vurdering af sessionerne på tværs af alle KEEP-forløb (markeret med grønt). Her ligger fideliteten på 3.

Figur 2.1: Fidelitet (1-5) på tværs af alle KEEP-forløb (bemærk, at ét af spørgsmålene skal have en lav score for høj fidelitet – markeret med rød)

Kilde: Oxford Research på baggrund af data fra OSCL, 2017

På tværs af alle sessioner ses der en lav fidelitet ved brugen af rollespil. Dette har gruppelederne allerede ved midtvejsevalueringen påpeget som deres udfordring, fordi de oplever, at det er for karikeret og svært. I grundlaget for midtvejsevalueringen blev der påpeget to forhold. For det første nævnes det, at rollespil ikke fungerer over for de ældste børn. Plejeforældrene oplever i disse tilfælde, at store børn ikke gider rollespil. For det andet peges der på, at rollespil er bedre for mindre erfarne plejeforældre. Det er ikke muligt at vurdere, om disse begrundelser har rod i plejeforældrenes egen blufærdighed og/eller manglende lyst til rollespil som redskab, men modstanden har ført til, at flere har undladt at inddrage rollespil, eller at rollespillet som alternativ udføres mellem de to gruppeledere uden inddragelse af plejeforældrene. Det er dermed heller ikke muligt at se, om rollespillene har vundet

større indpas hos forældrene, idet rollespillenes funktion er ændret som en tilpasning i implementeringen.

Som det er fremgået af figur 2.1, er fidelitetsscoren over middel på alle parametre bortset fra ovennævnte omkring rollespil. Hermed vurderer vi generelt, at der er en høj fidelitet på gruppeledernes faciliterende rolle. Særligt noterer vi os, at netop det at stille opklarende spørgsmål til en given problemstilling, at rose og motivere til brugen af KEEP-kompetencer og ikke mindst at bruge de individuelle situationer blandt plejeforældrene som generelle læringsituationer er centrale i facilitatorrollen og punkter, hvor gruppelederne scorer højt. Gruppelederne formår altså at facilitere dialogen godt. Ydermere er gruppelederne gode til at spørge ind til problemstillinger, samle op og udlede det samlede indhold af sessionen.

Omvendt må det også anføres, at spørgsmålet om gruppelederens kritiske bemærkninger (bør score lavt) ligger på niveau med de øvrige scores. Dette vurderer vi dog opvejes af, at spørgsmålet om gruppeledernes brug af ros og anerkendelse ligger som én af de højeste scores. I KEEP er hovedreglen, at for hver korrektion skal der gives fem positive udsagn. Hvorvidt det er sket kan ikke afgøres, men viser dog, at korrektion eller kritik er tilladt, blot den følges med overvægt af ros og anerkendelse.

Som supplement til ovenstående vurderinger har gruppelederne selv vurderet, i hvor høj grad plejeforældrene har gennemført hjemmeøvelserne. På tværs af alle er det 77 %, der svarer i høj grad og i meget høj grad til det.

De løbende vurderinger af gruppeledernes fidelitet danner grundlaget for den feedback, som gruppelederne får gennem coaching fra den amerikanske leverandør. Formålet er, at gruppelederne skal udvikle sig og blive bedre til at formidle og praktisere KEEP. Både ved midtvejsevalueringen og ved slutevalueringen er hovedparten af gruppelederne af den opfattelse, at coachingen ikke har været tilstrækkelig konkret i sin tilbagemelding på deres fidelitets-score (FAR). Coachingen har været meget positiv og anerkendende (sådan som KEEP også tilsiger), men gruppelederne mener ikke, at den giver et tilstrækkeligt udbytte i forhold til deres udvikling som facilitatorer. Dette udfoldes i afsnit 2.3.2.

2.3 GRUPPELEDERENS LÆRINGSFORLØB

Gruppelederne har en afgørende rolle som formidlere af KEEP til plejefamilierne. Gruppelederne har dermed en central funktion, når implementeringen skal føres helt ud i plejefamilierne. Gruppelederen skal formå at overføre den viden, han/hun har tilegnet sig på sin egen uddannelse, til en anden situation, i dette tilfælde over for plejeforældre.

Det gælder for de fleste læringsforløb, at de er komplekse med behov for, at viden omsættes til den lærendes egen praksis⁸. Læringen skal således ifølge Bottrup & Jørgensen (2007) samt Fibæk & Bottrup (2006) "... *tilpasses og forandres for at kunne anvendes i en ny situation*".⁹ Gruppelederne har dermed ikke alene skullet tilegne sig ny viden, men også skullet kunne anvende denne viden i praksis i en formidlende rolle i kraft af deres facilitering af KEEP-

⁸ Aarkrog, V (2010): *Fra teori til praksis*. Munksgaard Danmark.

⁹ Bottrup, P & Jørgensen, C. H. (2007): *Fra transfer til transformativ læring*. VIA erhverv samt Bottrup, P & Fibæk, L. (2006): *Transfer - i praksisnær kompetenceudvikling*. TUP projekt 5-53 nr. 109996, Sosu-skolen, Aarhus.

forløbene. I KEEP-sammenhæng har der ydermere været en mere generel omsætning af programmet fra en amerikansk socialfaglig kontekst til en dansk.

I de følgende underafsnit dykker vi ned i tre centrale elementer, der er afgørende for, at denne transfer lykkes. Det drejer sig om vigtigheden af 1) personen, det vil sige gruppelederen som den lærende, om 2) gruppelederens egen uddannelse (klæder den ham/hende godt nok på?) og 3) anvendelseskonteksten, det vil sige gruppeforløbene.

Det er muligt at følge gruppeledernes transferforløb, da vi har interviewet dem tre gange; lige efter at de har været på uddannelse, midt i første KEEP-forløb, samt her til slut efter at alle KEEP-forløb er gennemført.

2.3.1 Gruppelederens afsæt som den lærende

Gruppelederne er de første aktører, der skal lære KEEP i både intention og fagligt udgangspunkt samt i de konkrete redskaber og indhold. Gruppelederne er dermed først 'lærende' og herefter 'formidlende' via deres rolle som facilitatorer.

Gruppeledernes rolle er som allerede nævnt helt central, og som beskrevet ovenfor er det gruppelederne, der omsætter KEEP i de lokale kontekster. Det er en krævende rolle at skulle modtage og omsætte nye viden om KEEP til plejeforældrene. Derfor er det relevant at se på gruppeledernes generelle forudsætninger.

Det har i alle deltagende organisationer og kommuner været tillagt betydning i rekrutteringen af gruppeledere, at de har erfaring med plejefamilier. Alle gruppeledere er derfor familieplejekonsulenter rekrutteret internt i kommunerne/organisationerne. De har alle deres faglige baggrund i en uddannelse som enten pædagog eller socialrådgiver, dog med en lille overvægt af pædagoger. Det indgående kendskab til plejefamiliernes situation og arbejdsvilkår vurderer vi som et meget gavnligt afsæt for at kunne modtage den nye viden og i læringsprocessen omsætte det til danske og lokale vilkår.

Stort set alle har erfaring med supervision og undervisning som en del af deres arbejde som familieplejekonsulenter, mens kun et par stykker oplyser, at de har erfaring med evidensbaserede, socialfaglige metoder eller manualbaserede indsatser. Også disse erfaringer vurderes som et positivt udgangspunkt.

I tillæg hertil er det relevant, at gruppelederne opfatter KEEP som intuitivt relevant for arbejdet med plejefamilier. Ved midtvejsevalueringen var der særligt fokus på opbakningen og motivationen til at implementere KEEP. Her var det meget tydeligt, at politiske reformer af anbringelsesområdet gav KEEP en "brændende platform", hvor aktørkredsen omkring anbringelsesområdet – herunder familieplejekonsulenterne – så en tydelig relevans af at højne plejeforældrenes kompetencer.

Samlet vurderer vi, at gruppelederne havde et fordelagtigt udgangspunkt for omsætningen af undervisningen i KEEP til den lokale anvendelseskontekst.

2.3.2 Gruppelederens uddannelse

Selve undervisningen af gruppeledere har bestået i fem dages uddannelse. OSLC, der har udviklet og implementeret KEEP flere steder i USA, forestod undervisningen, hvilket fagligt havde store fordele, mens det rent praktisk stødte ind i sproglige vanskeligheder. Denne udfordring blev imødegået via simultantolkning, men herved mistede undervisningen noget af sit "flow".

I midtvejsevalueringen blev denne udfordring detaljeret analyseret, og konklusionen var, at gruppeledernes vurdering af uddannelsen bærer præg af dette modsætningsforhold. Mange understregede, at underviserne har stor indsigt og betegnes som 'dygtige' og 'vidende', men mange var samtidig kritiske over for formen i uddannelsen.

Nedenfor går analysen tættere på det indholdsmæssige i undervisningen. Tre punkter vil blive behandlet:

- Den handlingsorienterede tilgang
- De implementeringsunderstøttende elementer FAR og PDR
- Coachingen af gruppelederne.

Ved midtvejsevalueringen var der flere gruppeledere, som udtrykte ønske om, at undervisningen i højere grad havde fremlagt det teoretiske fundament for KEEP. Dette ønske skal dog ses i lyset af, at gruppelederne samtidig fremhæver det positive i, at KEEP er handlingsrettet. En af gruppelederne tillægger dette en kulturforskel mellem Danmark og USA i forhold til undervisning, hvilket hun ved midtvejsevalueringen udtrykker i nedenstående citat.

"Det har virkelig givet noget. I Danmark snakker vi meget om tingene, men KEEP handler meget mere om handling". (Gruppeleder)

Hvorvidt der er tale om en kulturforskel, kan evalueringen ikke afgøre, men i en fremtidig udrulning kan det være relevant at understrege undervisningens handlingsrettede indhold, hvilket vi vurderer kan være en attraktiv pointe og som minimum en relevant forventningsafstemning forud for undervisningen.

KEEP indeholder to måleredskaber, der kan understøtte implementeringen i gruppeforløbene: dels FAR, der måler loyaliteten i forhold til metoden, dels PDR, der måler forældrenes brug og udbytte af metoderne.

Ved midtvejsevalueringen efterlyste gruppelederne, at undervisningen havde introduceret disse redskaber bedre. Dette understøttes af, at der også ved interviews med gruppeledere ved slutevalueringen er flere gruppeledere, der endnu ikke helt forstår eller ser relevansen af redskaberne eller erkender, at det først meget sent er gået op for dem, hvordan redskaberne kan anvendes understøttende.

En gruppeleder siger således i det afrundende interview om brugen af FAR:

”Jeg har ingen feedback fået på baggrund af FAR... ikke hvad jeg ved af i hvert fald”.
(Gruppeleder, afsluttende interview)

Hvorvidt ovenstående citat er udtryk for, at den pågældende ikke ved, at coachingen sker med afsæt i FAR, skal ikke kunne siges, men citatet viser under alle omstændigheder, at FAR som implementeringsunderstøttende redskab ikke er tydeligt.

Gruppelederne har modtaget coachingen fra OSCL, hvilket midtvejsevalueringen viste inddragelse af både nogle praktiske udfordringer i forhold til sprog og nogle faglige vanskeligheder i form af de kulturelle forskelle mellem Danmark og USA i forhold til systemforståelse, børnesyn og socialfaglig tilgang.

Coachingen har herudover også tydeligt krævet en bedre forventningsafstemning. Det fremgik midtvejs, at de gruppeledere, der fik udbytte af coachingen, var dem, der præcist havde givet udtryk for, hvad de gerne ville have coaching i. Dette viser sig også ved slutevalueringen, hvor en gruppeleder udtrykker ønsket om også at blive vurderet som en del af coachingen:

”Det, vi er blevet vejledt på, har været, hvad vi skrev, vi gerne ville vejledes på. Vi mangler generelt at blive coachet på vores undervisningstilgang: Skal vi formidle bedre? Er materialet godt nok?” (Gruppeleder ved afsluttende interview)

Ovennævnte ønske om at blive guidet og vurderet i forhold til, om faciliteringen af gruppeforløbene er hensigtsmæssig ud fra KEEP's metoder, kræver en mere tydelig præsentation af coachingen som redskab i KEEP. Coachingen skal ifølge OSCL støtte gruppelederne i omsætningen af KEEP i deres konkrete anvendelseskontekst: ”The coaching relationship exist to serve the facilitators professional development and support them as they gain fidelity to the KEEP model”. (Skriftligt svar fra OSCL).

OSCL har også understreget i forbindelse med slutevalueringen, at de forventer, at gruppelederne selv udpeger områder, de ønsker coaching i forhold til. Herudover kan en del af misforholdet skyldes, at også i coachingen gælder ”reglen” om, at én korrektion skal følges af fem positive udsagn. Dette kan i en dansk kontekst opleves som mindre nyttigt end en mere direkte anvisning af udfordringer og løsninger herpå.

Med det beskrevne formål finder vi det relevant at overveje, hvordan coachingen fremover ikke alene omhandler gruppeledernes egne ønsker til coachingen, men også inddrager en mere generel vurdering og vejledning i forhold til faciliteringen. Brugen af FAR og videooptagelserne af gruppeforløbene giver efter vores vurdering anledning til at have en forventning om coaching, der inkluderer en sådan vejledning.

2.3.3 Anvendelseskonteksten

Gruppeledernes konkrete omsætning i gruppeforløbene er analyseret ud fra to dimensioner i anvendelseskonteksten:

- Gruppeledernes rolle som facilitatorer
- Skabelse af god gruppedynamik
- Omsætning af de konkrete temaer.

Gruppeledernes rolle som facilitatorer

Gruppelederen skal ikke undervise, men *facilitere* tematiske drøftelser, der kan støtte plejeforældrene i at lære og anvende nye færdigheder. I KEEP's gruppeledermanual beskrives gruppelederens ansvar for "... at skabe en sammenhængende gruppe, der kan støtte og lære af hinanden".¹⁰ Gruppessionerne kommer til at omhandle gruppens erfaringer med det pågældende tema, og sessionens konkrete diskussioner og eksempler er derfor først og fremmest præget af deltagerkredsen.

For at kunne påtage sig en faciliterende rolle kræves en vis sikkerhed i det indholdsmæssige, der gør én fri til at kunne koncentrere sig om at være aktivt lyttende og skabe den positive, anerkendende stemning, som forskningen i KEEP har udpeget som helt central¹¹.

Gruppelederne udtrykte ved midtvejsevalueringen, at det havde taget dem tid at få KEEP "ind under huden". En proces, som enkelte eksplicit beskrev ved, at de ved opstart havde en distanceret rolle som videreformidlere, til at de undervejs foretog en egentlig "adoption", hvor de via deres nyvundne ejerskab bedre kunne indgå i facilitatorrollen. Dette er for så vidt ganske naturligt, men det er vigtigt at pointere, at selve facilitatorrollen for mange er ny og noget, gruppelederne samtidig har skullet vænne sig til.

Ved interviews midtvejs beskrev flere gruppeledere meget konkrete overvejelser om roller, fx om deres egen placering ved bordet eller hvorvidt man "må" rejse sig undervejs – konkrete forhold, der viser, at det har krævet en vis refleksion at påtage sig den faciliterende rolle, hvilket flere samtidig beskriver som meget berigende.

"Vi gør faktisk meget ud af ikke at være undervisere, men i stedet at være en del af gruppen. Vi er hverken bedre eller dårligere end resten af gruppen. Vi sætter også os selv i spil, hvor jeg bruger mine bommerter fra anbringelsesinstitutioner". (Gruppeleder)

Det at sætte sig selv i spil, som ovenstående citat beskriver, handler i høj grad om at skabe en positiv gruppedynamik, hvor "fejl" eller "udfordringer" er tilladt som en del af de erfaringer, der skal deles og læres af.

Skabelse af god gruppedynamik

Opgaven med at skabe den gode gruppedynamik opleves af gruppelederne forskelligt fra forløb til forløb.

"Når vi møder modstand, er det vigtigt, at vi opmuntrer til alligevel at prøve det. Vi havde et forløb, hvor de var meget negative – der skulle vi knokle for at bære det igennem. Nogle

¹⁰ KEEP-gruppeledermanual, s. 6.

¹¹ Degarmo et al. (2009): Foster Parent Intervention Engagement Moderating Child Behavior Problems and Placement Disruption, *Res, Soc Work Pract.* 2009 July 1; 19(4): 423-433.

[grupper] laver egne netværk [efter endt forløb] og andre ikke". (Gruppeleder ved afsluttende interview)

Blandt gruppelederne er der forskellige opfattelser af, om og hvilken sammensætning af grupper, der bedst skaber grundlag for den gode gruppedynamik. Som beskrevet i afsnittet om rekruttering af plejefamilier (afsnit 2.1) kan sammensætningen foretages på forskellige parametre. Nogle fremhæver forskelligheden som en fordel:

"Det fungerede godt at have både kommunale plejefamilier og netværksplejefamilier på samme hold. De må ikke være for homogene – så skaber de hurtigt konsensus. Udviklingen sker i blandede grupper, hvor andre tanker og tankemåder kommer frem". (Gruppeleder ved afsluttende interview)

En anden giver omvendt udtryk for, at sammenblandingen af plejefamilietyper gør gruppedynamikken svær:

"Det har dog været svært, når man er netværksplejeforældre. De føler sig ikke som de andre. Anderledes følelsesmæssigt. Samværet [med barnet] er helt anderledes". (Gruppeleder ved afsluttende interview)

En anden måde at sondre på ses i en kommune, hvor de har tænkt i børnenes udfordringer som grundlag for gruppesammensætningen:

"For at skabe en god dynamik sætter vi fx dem med meget udadreagerende børn sammen. Så hører de ikke kun de perfekte historier". (Gruppeleder, afsluttende interview)

Erfaringerne er dermed varierende, men gennemgående er, at plejeforældrene gerne fra starten skal have lyst til at deltage og kunne se meningen med det. En god gruppedynamik kræver noget af deltagerne, som gruppelederne i et vist omfang kan fremelske, men ikke uden medspil.

"Et velfungerende hold er der, hvor man udviser respekt for hinanden, lytter og kommer med konstruktive forslag til, hvad en anden kan gøre". (Gruppeleder, afsluttende interview)

Omsætning af de konkrete temaer

Ifølge gruppeledermanualen er der fastlagt 13 temaer til de 16 sessioner, hvoraf den sidste er opsamlende. De fastlagte temaer fremgår af boksen nedenfor. I forhold til implementeringen af KEEP er der i placering og omfang af temaerne foretaget lokale tilpasninger, der ifølge sagens natur er forskellige.

Temaer for fastlagte sessioner i KEEP

1. Gruppeorientering
2. Vigtigheden af at samarbejde
3. At lære ny adfærd
4. Pointsystemer og belønninger
5. At sætte grænser og 'tage en pause'
6. Grænsesætning
7. At finde balancen mellem opmuntring og grænsesætning
8. Undgå magtkampe: strategier til at holde kursen
9. Før-indlæring
10. Håndtering af særligt svær adfærd
11. Fremme skolegang
12. Fremme positive sociale relationer
13. Stress og håndtering af stress.

Først fremlægger vi eksempler herpå, hvorefter vi mere indholdsmæssigt ser på temaer, der opleves som svære at omsætte, for herved at skabe fokus på disse udfordringer og pege på mulige veje, der kan gøre omsætningen lettere.

I forhold til rækkefølgen er der et par af de deltagende kommuner/organisationer, der nævner, at

de på baggrund af deres erfaringer har flyttet 'Før-indlæring' (session 9) op tidligere i rækkefølgen, fordi gruppelederne mener, at det fungerer bedre. De opfatter "Før-indlæring" som en væsentlig del af fundamentet i KEEP. Denne rokering går ud over den fleksibilitet, der ligger i sessionsrækkefølgen, hvor der er mulighed for at rokere blandt de første seks sessioner. Herudover har de fleste brugt ekstra tid på henholdsvis 'pointsystemer og belønninger', 'at sætte grænser' og/eller 'grænsesætning'.

Vender vi os herefter mod udfordringerne i omsætningen af konkrete temaer, er der flere udtalelser både ved midtvejsevalueringen og igen ved slutevalueringen, der udpeger hele grundlaget i KEEP-tilgangen som en tilbagevendende udfordring at omsætte; det at få fokus på succeser og ressourcer hos barnet og undgå hovedsagelig at være i en "dømmende" rolle som plejeforældre.

"Session 2 [Vigtigheden af at samarbejde] og 3 [At lære ny adfærd] er fundamentet for det hele. Og det er noget af det sværeste i KEEP: at flytte fokus fra det, barnet ikke kan, til det, barnet formår". (Gruppeleder ved afsluttende interview)

I ovenstående citat nævnes sessionerne 2 og 3 som svære, men vigtige, men samme udfordring ses i nedenstående omtale af session 4 om 'pointsystemer og belønning'.

"Belønning og ros har været svært for nogle plejeforældre. Her går vi ind og ser på inddragelse og kompetencer – hvis barnet kan se en fordel, er der en drivkraft, der kan belønnes". (Gruppeleder ved afsluttende interview)

Den ressourceorienterede tilgang tolkes dermed som en generel udfordring at omsætte, hvilket sandsynligvis også er én af grundene til, at flere sessioner omhandler dette fra forskellige vinkler. Samtidig er det dog interessant, at de to sessioner om grænsesætning (sessionerne 5 og 6) også har givet udfordringer, hvilket bl.a. ses af, at de har krævet mere tid.

Særligt det at lade barnet 'tage en pause' har fra starten vækket modstand med mindelser om tidligere tiders "skammekrog". Slutevalueringen viser dog, at den metode giver mening for både plejeforældre og barnet, der kan have behov for at forlade situationen og 'tage en pause' for at undgå, at situationen eskalerer.

Gruppelederne har både ved midtvejs- og ved slutevalueringen givet udtryk for, at alle temaer er relevante, men ligeledes ved begge dataindsamlinger påpeget, at temaet om 'Fremme af skolegang' ikke adresserer det samarbejde, som den danske folkeskole indebærer – særligt efter folkeskolereformen. Her henvises der særligt til opøvelse af rutiner i forhold til børnenes lektier. OSLC har som svar på dette angivet, at de forventer en vis tilpasning, hvor gruppelederne selv skal ind at forme sessionen med afsæt i de situationer, de deltagende plejeforældre oplever med deres plejebørn. Evaluator vurderer, at denne forventning ikke er formidlet i tilstrækkelig grad over for gruppelederne, idet gruppelederne enslydende i både midtvejsevalueringen og ved afrunding af projektet fremhæver denne session som mindre anvendelig.

Opsummering

Gruppeledernes læringsforløb viser flere interessante pointer, som her opsummeres. For det første vurderes det som gavnligt, at gruppelederne er rekrutteret blandt familieplejekonsulenter, der herved har indsigt i plejefamiliernes hverdag og vilkår.

For det andet viser evalueringen, at gruppelederne i deres uddannelse med fordel kan blive bedre introduceret til redskaberne PDR og FAR. Ligeledes udpeges et behov for en tydeligere forventningsafstemning, hvad angår coachingen af gruppelederne.

For det tredje viser læringsforløbet blandt gruppeledere, at de har været meget opmærksomme på rollen som facilitatorer (fremfor undervisere) og har taget rollen på sig. Samtidig har gruppelederne haft stor fokus på gruppedynamikker i deres sammensætning af grupper.

For det fjerde har gruppelederne skabt indholdsmæssige tilpasninger, som de har erfaret er relevante i deres anvendelseskontekst.

2.4 PLEJEFORÆLDRENS MODTAGELSE AF KEEP

Plejeforældrene har overordnet set taget godt imod KEEP og deltager i sessionerne med stor entusiasme. Da deltagelsen er frivillig, er det en indikator på denne positive modtagelse, at fremmødeprocenten for sessionerne er høj. På tværs af alle forløb er der afbud i 13 % af sessionerne. I en tredjedel af disse afbud bliver der gennemført erstatningsforløb. Det vil sige, at gruppelederen gennemgår undervisningsmaterialet særskilt med den pågældende. Det er et krav i KEEP, at der gennemføres disse erstatningsforløb, hvorfor det kunne forventes, at der blev gennemført erstatningsforløb ved samtlige afbud. Gruppelederne giver som forklaring på, hvorfor der ikke er gennemført erstatningsforløb på alle udeblivelser, at det ofte er én af to forældre, der er forhindret i at deltage, og familien dermed er repræsenteret med mulighed for, at den deltagende forælder kan videreformidle sessionens indhold.

Plejeforældrene er engagerede i og tilfredse med KEEP. Engagementet blandt plejeforældrene registreres af gruppelederen på hver enkelt session på en skala fra 1 til 5, hvor 1 er ikke-engageret, og 5 er engageret. På tværs af alle forløb ses en gennemsnitlig score på 4.2,

hvilket er positivt. Ser man på tværs af sessionerne, stiger engagementet, jo længere man kommer i KEEP-forløbet.

Plejeforældrene oplever, at de får et stort udbytte af de konkrete redskaber, der er i KEEP. Disse kan de bruge i hverdagen til at tackle børnenes problemadfærd. Dog er der forskel i modtagelsen af de forskellige redskaber. De fleste plejeforældre er meget positive over for før-indlæring og belønningssystem. Også skabeloner/tjeklister fremhæves positivt.

I midtvejsevalueringen gav plejeforældrene udtryk for en vis modstand over for sessionen om 'At sætte grænser og tage en pause', til trods for gruppeledernes forsøg på at tilpasse sessionsindholdet til danske forhold. Ved slutevalueringen oplever plejeforældrene i højere grad, at det giver mening i anvendelsen af pausetid. En plejemor bearbejder desuden problemadfærden ved at tale med børnene om den udløsende situation efter pausen:

"Vi bruger 'ta' en pause". Hvis børnene kører op, og det er ved at løbe af sporet – så skifter vi scene. Vi flytter os fra det ene sted til det andet. Vi sidder og holder en pause – så taler vi igen om 2 min. Leg kan hurtigt køre af sporet, men hvis vi får dem stoppet i tide, sæt dig lige og tag en pause. Efter 2 min. taler vi om, kunne man lege denne leg på en anden måde uden at blive sure og aggressive". (Plejeforælder)

Ved midtvejsevalueringen var der utilfredshed med rollespillet, hvor især flere af de erfarne plejeforældre pegede på, at rollespillet ikke fungerer og specielt ikke til de ældste børn. Ud fra gruppeledermanualen ses det, at rollespillenes forventede funktion er at demonstrere en pointe, og at det i enkelte tilfælde understreges, at det at "udleve" situationen via et rollespil eksempelvis forbereder plejeforældrene på, hvor svært det er at gå væk fra en svær situation.

Rollespillene er også beskrevet som et redskab i hjemmeøvelserne, bl.a. til før-indlæring. Rollespil forstås dermed som en læringsmetode, som evalueringen har påpeget kan virke grænseoverskridende og udfordrende. Dette nævnes ikke ved slutevalueringen, hvilket kan skyldes, at vi også ved midtvejsevalueringen fandt, at flere gruppeledere undlod at bruge rollespillene helt så aktivt, som det var intentionen i programmet, fx – som det er fundet – ved at gruppelederne har påtaget sig at spille rollerne. Uagtet hvordan udfordringen er løst i de enkelte forløb, kan det være nyttigt at notere sig den modstand, rollespil som læringsmetode har mødt, og at det således kræver en god forklaring på, hvorfor rollespil er en god læringsmetode. Barriererne kan gøres mindre ved at lade gruppelederne spille rollespillet.

2.5 FORANKRING OG DRIFT

Alle undtagen én kommune og én organisation forventer at fortsætte med at tilbyde KEEP til plejeforældre. Det vil sige, at fire kommuner og én organisation forventer at forankre KEEP.

"Fremover fortsætter vi med KEEP. Vi vil igennem alle plejeforældre". (Gruppeleder, afsluttende interview)

Nogle steder er der sat dato på næste forløb, og andre har planlagt en kadence med to forløb om året for fremtiden og ydermere også tænkt i ”brush-up” senere til de første, der har gennemført. Dette er ubetinget et tegn på succes. Der, hvor der er usikkerhed, beror det på manglende klarhed i forhold til rammerne for at drifte KEEP fremover i Danmark, dvs. uddannelse af gruppeledere, coaching mv.

Hvis vi ser tilbage over forløbet, kan vi udover den indholdsmæssige succes pege på nogle faktorer, der vurderes at have betydning for, at så mange er klar til at forankre – til trods for usikkerheden omkring mulighederne for gruppelederuddannelse og brugen af KEEP i det hele taget.

Ved midtvejsevalueringen sås det, at KEEP passede ind i et ændret strategisk fokus i kommunerne bl.a. pga. reformer på området. KEEP ramte dermed ned i en dagsorden med politisk bevågenhed, hvilket vi dengang og nu vurderer som ganske betydende, idet indsatsen opleves som relevant af alle aktørerne omkring familieplejen (ledelse, familieplejekonsulenter og plejeforældre), hvilket er grundlæggende for en succesfuld implementering¹².

Herudover vurderede vi i implementeringsanalyserne ved midtvejsevalueringen, at valget af familieplejekonsulenter, der til daglig er tilknyttet den eksisterende drift i kommuner eller organisationer, til gruppelederrollen ville fremme forankringen, hvilket tilbagemeldingerne ved slutmåling bekræfter.

Gruppelederne har med deres indsigt i KEEP et tydeligt billede af, hvem KEEP giver udbytte for, og kan med deres indsigt i kredsen af plejefamilier generelt se, hvordan det kan støtte de konkrete plejefamilier, der endnu ikke har deltaget i et forløb. Denne viden skal de ikke ”bære ind” i driftsorganisationen, hvor den kontinuerlige kontakt til plejefamilierne foregår; derimod er den der allerede med deres tilstedeværelse. Evaluator vurderer derfor, at det organisatoriske set-up med udpegning af eksisterende familieplejekonsulenter og placering i driftsorganisationen (i såvel kommuner som organisationer) har vist sig at være en bæredygtig organisering, der har sikret forankring.

2.6 OPSUMMERING

Implementeringen af KEEP vurderes at være gennemført med succes. Implementeringen er sket med loyalitet over for metoden og med engagement og positiv modtagelse hos plejefamilierne. Succesen viser sig mest tydeligt ved, at alle på nær én af de deltagende kommuner og én af organisationerne ønsker at fortsætte.

Nedenfor opsummeres de faktorer, som anses for at have haft en fremmede indvirkning på implementeringen af KEEP i Danmark, samt de faktorer, der har givet udfordringer under implementeringen.

Valget af gruppeledere blandt kommunens og organisationens eksisterende familieplejekonsulenter viser sig at være fremmede på flere parametre. For det første viser evalueringen, at rekrutteringen af plejefamilier ikke har været en udfordring i den danske afprøvning af KEEP. Evaluator vurderer, at dette i høj grad kan tilskrives, at gruppelederne og dermed

¹² Se fx Hildebrandt og Brandt (2006), Forandringsledelse, *Børsens Forlag* eller J.P. Kotter (1996): *Leading Change*, *Harvard Business School Press*.

rekrutteringsprocessen er foregået med stor indsigt og eksisterende relationer til plejefamilierne.

For det andet er rekrutteringen af gruppeledere blandt familieplejekonsulenterne og placeringen af KEEP i driftsorganisationen vurderet som betydende for en efterfølgende forankring af KEEP.

Den uproblematisk rekrutteringsproces og gruppeledernes direkte kontakt med familierne vurderer vi har betydning for, at plejeforældrene har været motiverede og åbne over for KEEP. Hertil kommer, at de også i løbet af forløbene er tilfredse med indholdet og formen, hvilket tilskrives dels det praksisnære indhold, dels gruppeledernes facilitering.

KEEP indeholder en grundlæggende tilgang til kompetenceløftet af plejefamilier, der bl.a. betyder, at der er tale om facilitering af et forløb fremfor undervisning, og at der er fokus på handling fremfor teori. Formen er implementeret loyalt, ved at gruppelederne har været meget velovervejede i forhold til rollen som facilitator. Det er ligeledes væsentligt, at KEEP er handlingsorienteret og med konkrete redskaber og gennemførelsen af hjemmeøvelser skaber grundlaget for et forløb, hvor både deltagere og gruppeleder får sig selv i spil.

Gruppelederne har skullet vænne sig til at indtage facilitatorrollen, men påpeger samtidig, at de oplever at kunne bruge deres egne erfaringer i faciliteringen. Dette har krævet nogle overvejelser og fokus på adfærd hos den enkelte gruppeleder.

Indholdsmæssigt har der været flere forhold, som udpeges som svære, og dermed forhold, hvis implementering har krævet en større arbejdsindsats end andres. Det er centralt, at KEEP's faglige indgang er et resourcesyn på børnene, og det har for mange krævet arbejde at slippe et fokus på udfordringerne hos barnet. Ligeledes har der været specifikke sessioner, der har krævet mere arbejde end andre, men her er mulighederne i KEEP med de to valgfrie sessioner anvendt. Programmets indbyggede fleksibilitet har dermed gjort det muligt at bruge den ekstra tid på de punkter, hvor gruppelederne har fundet det relevant, fx sessionen omkring pointsystemer og belønninger. Rollespil som metode har været svært for både gruppeledere og plejeforældre og er derfor også ét af de elementer, der ikke er implementeret helt så loyalt som de øvrige. Denne erfaring er også gjort i den engelske implementering af KEEP¹³.

Rollespil er alene en læringsmetode, dvs. at læringen og anvendelsen hos plejeforældrene måske ville have været højere, hvis metoden havde været anvendt mere stringent. Omvendt er det også sandsynligt, at gruppelederne har formået at overlevere den nødvendige læring på anden vis i samtalerne mellem deltagere og/eller ved at påtage sig at spille rollespillene for deltagere.

En udfordring, der ikke er fundet en egentlig løsning på, er, at det ikke altid har været muligt at have begge plejeforældre som deltagere. Dette udpeger gruppelederne som en hæmmende faktor, og det bør derfor også fremover være et fokuspunkt. Det har dog været hovedreglen, at begge forældre deltager.

¹³ Sarah Knibbs et al.: "KEEP Standard Evaluation, Research Report", October 2016, s. 27.

I forhold til forankringen nævner mange, at uvisheden om KEEPs nationale status fremover er en hæmsko for kommunernes beslutninger om videre drift. Dette til trods vil alle på nær to af de deltagende kommuner og organisationer fortsætte med at tilbyde KEEP.

3. Plejeforældres udbytte

I dette kapitel beskriver vi plejeforældrenes udbytte af KEEP. Tager man afsæt i forandringsteorien for KEEP, antages det, at plejeforældrene anvender deres styrkede kompetencer og nye viden og oplever færre (personlige) udfordringer ved håndtering af plejebørnenes problemadfærd. Deres stressniveau falder som led i deltagelsen i KEEP. Dette forventes at ske som et resultat af, at plejeforældrene lærer nye og konstruktive måder at håndtere børnenes vanskeligheder på, og at plejeforældrene oplever at blive mindre stressede i situationer, hvor børnene har adfærdsproblemer, fordi de lærer at fokusere på barnets positive adfærd.

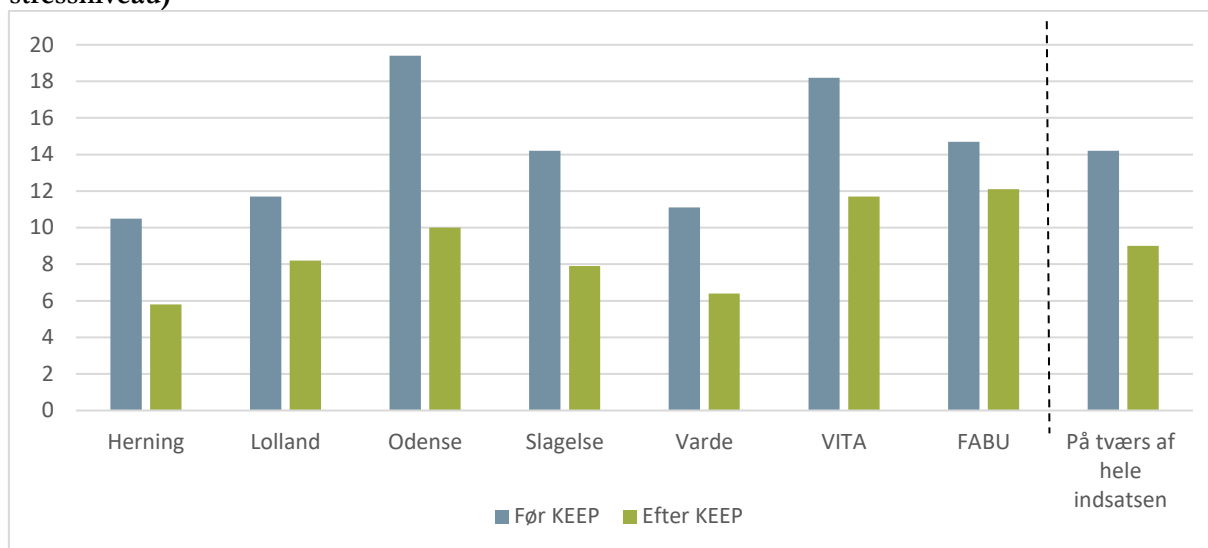
Udbyttet afdækkes kvantitativt gennem målinger af plejeforældrenes stressniveau før og efter KEEP. Dertil er gennemført en række kvalitative interviews med plejeforældre, der har været igennem KEEP, for at høre deres erfaringer og udbytte af KEEP.

3.1 STRESSNIVEAUET FALDER

Som en del af KEEP vurderes plejeforældrenes progression via PDR. PDR består af en liste med mulig problemadfærd hos plejebarnet. Plejeforældrene bedes i en telefonsamtale med gruppelederen angive, hvilken adfærd barnet har udvist inden for de sidste 24 timer, og om adfærden har ”stresset” dem eller ej. Svarer plejeforældrene ”nej”, giver det et 0. 1, hvis plejeforældrene svarer ”ja, men det stressede mig/os ikke”, og 2, hvis det er ”ja, og det stressede mig/os”. PDR-scoren er summen af alle svarene. Jo højere PDR-score, jo højere er plejeforældrenes stress.

Ser vi på udviklingen blandt alle de plejeforældre, der har gennemført et KEEP-forløb, er det tydeligt at se, at plejeforældrene oplever problemadfærd som mindre stressende, efter at de har været på KEEP sammenlignet med før. I figur 3.1 vises den gennemsnitlige PDR-score blandt plejeforældre i hver kommune og organisation. På trods af at udgangspunktet for plejeforældrenes stressniveau er forskelligt fra kommune til kommune og fra organisation til organisation, ser vi en tydelig tendens til, at stressniveauet falder på tværs af alle plejeforældre. Faldet er statistisk signifikant.

Figur 3.1: Udviklingen i plejeforældrenes gennemsnitlige stressniveau (PDR) fordelt på kommune og organisation samt på tværs af alle plejeforældre (høje værdier indikerer højt stressniveau)

Kilde: FIDO databasen, OSLC 2017

Note: Før-målingen er gennemsnittet af alle plejeforældres første målinger, mens efter-målingen er for de sidste målinger efter endt KEEP-forløb. P-værdi "på tværs af hele indsatsen", $p < 0.0001$, $n = 84$.

Inden for kommuner og organisationer er der variation i, hvor meget man har kunnet rykke på plejeforældrenes oplevelse af stress. Vi finder ikke en mulig forklaring på, hvorfor der er denne variation. Implementeringen, som kunne påvirke virkningen, viser ikke markante forskelle kommuner og organisationer imellem.

3.2 OPLEVET POSITIVT UDBYTTTE

Interviewene med plejeforældrene viser tydeligt, at plejeforældrene benytter metoderne i dagligdagen og oplever et overordentlig positivt udbytte af KEEP. De oplever at have færre udfordringer med plejebørnene.

En vigtig forskel er, at tilgangen til og håndteringen af plejebørnene er blevet mere anerkendende og positiv. Plejeforældrene er i højere grad blevet opmærksomme på at lytte til barnet. I stedet for at have en negativ reaktion på barnets udadreagerende adfærd er flere plejeforældre mere åbne og nysgerrige i håndteringen. De spørger oftere "Hvad har du brug for?".

Det fremhæves ydermere, at der er kommet væsentligt mere struktur og flere rammer på dagen. Situationer, i hvilke man tidligere har oplevet udfordringer, aftales på forhånd gennem før-indlæringsprincippet evt. koblet til, at barnet får en belønning, hvis det aftalte lykkes.

De fleste plejeforældre benytter sig også i højere grad af grænsesætning og pausetid (time-out). Der sættes en tydelig og klar grænse for, hvilken adfærd man tolererer, og pausetiden benyttes til, at både plejeforældre og børn kan trække sig tilbage og være lidt alene – til 'dampen' har lagt sig. Plejeforældrene oplever, at metoden er direkte stressforebyggende, og

at de er bedre rustede til at håndtere svære situationer som fx vredesudbrud. I implementeringsanalysen var det netop grænsesætning og pausetid, der viste sig at kræve mere tid, hvilket gør det særligt positivt, at plejeforældrene fremhæver netop disse redskaber som nyttige.

Samlet set er brugen af metoder fra KEEP medvirkende til, at plejeforældre og børn får mere ro og overskud i dagligdagen.

4. Plejebørnernes udbytte af KEEP

Ifølge forandringsteorien for KEEP antages det, at resultatet af indsatsen er forbedret trivsel blandt plejebørnene. Effekten er et resultat af plejeforældrenes øgede kompetencer i håndteringen af plejebørnene. Større effektstudier underbygger denne antagelse.

Et amerikansk studie (med et randomiseret design og en population på 700 plejebørn) viser, at KEEP har øget brugen af forældre-redskaber, hvilket igen har en positiv effekt på plejebørnernes adfærd (Chamberlain, Price, Reid, et al., 2008; Chamberlain, Price, Leve, et al., 2008); børnene fra indsatsgruppen har en større stabilitet i deres anbringelser og højere rater af genforeninger med deres biologiske forældre (Price et al., 2008); man har desuden påvist, at KEEP reducerer forældrenes stressniveauer associeret med børnenes problemadfærd (Price et al., 2015). Et studie fra England (et studie med ca. 400 plejefamilier), der måler bl.a. PDR og SDQ, fandt en positiv og signifikant progression i SDQ (Roberts et al., 2016). To andre studier (Smith et al., 2011 og Kim et al. 2011) har endvidere fundet både direkte positive effekter af KEEP (et randomiseret forsøg for amerikanske piger i alderen ca. 11-13 år) i form af formindsket problemadfærd samt indirekte effekter 3 år senere i form af mindre grader af misbrug.

I nærværende evaluering er der gennemført en effektevaluering baseret på 64 ud af de 79 plejebørn, der samlet set deltog i studiet. De 64 plejebørn har alle valide SDQ-målinger og er at finde i Danmarks Statistiks registre, og 43 af disse er i indsatsgruppen, mens 21 er i kontrolgruppen. Derudover inddrages kvalitative data gennem interviews med plejeforældre for yderligere at beskrive virkningen af KEEP på plejebørnene.

Samlet set må det konkluderes, at det ikke har været muligt at påvise en signifikant effekt af KEEP på baggrund af den kvantitative effektevaluering. Ser vi isoleret på de plejebørn, der har været i indsatsen, finder vi en mindre, positiv progression i trivsel – som dog ikke er statistisk signifikant. Her bør det bemærkes, at deltagerantallet i dette studie er forholdsvis lille. Det betyder, at man kun kan forvente at vise forholdsvis store ændringer i SDQ-scoren. Dette uddybes nærmere nedenfor.

De kvalitative interviews med plejeforældrene viser dog, at plejebørnene får positivt udbytte af KEEP. Plejebørnene opleves som gladere og roligere. Plejeforældrene oplever, at det er et udtryk for, at de selv er mere anerkendende, mere tydelige i deres grænsesætning, mere strukturerede og dermed mere rolige. Der er kommet et større overskud ind i dagligdagen. Jf. kapitel 3 er stressniveauet blandt plejeforældrene faldet fra før til efter KEEP.

I de følgende afsnit udfoldes den kvantitative effektanalyse yderligere. I kapitel 6 kan man læse mere om selve designet og datagrundlaget for effektevalueringen.

4.1 BESKRIVELSE AF PLEJEBØRNENE

Dette afsnit indeholder en beskrivelse af de plejebørn, hvis plejeforældre har deltaget i KEEP (målgruppen). Vi undersøger, om de adskiller sig væsentligt fra andre danske plejebørn på nogle udvalgte baggrundsvariabler fra Danmarks Statistiks registre, samt hvordan deres SDQ-problemscorer ligger i udgangspunktet sammenlignet med SDQ-problemscorer

for andre børn (og plejebørn) i tilsvarende aldersgrupper. Formålet med dette afsnit er således at undersøge, om de plejebørn, hvis plejeforældre har deltaget i KEEP, i udgangspunktet er en særlig selekteret gruppe – fx kunne det være, at de har været anbragt i længere tid i løbet af deres barndom end andre danske plejebørn, eller at deres SDQ-problemscorer er enten væsentligt højere eller lavere end andre plejebørns. Hvis fx plejebørnene, hvis plejeforældre deltager i KEEP, i gennemsnit har været anbragt længere tid end andre danske plejebørn, kunne det være en indikator for, at deres problemtynge er tungere, og at de derfor er sværere at rykke ud af problemadfærd.

Opsummering

Opsummerende viser den beskrivende analyse af målgruppen, at plejebørnene i KEEP overordnet set ikke adskiller sig væsentligt fra andre danske plejebørn på de udvalgte baggrundsvARIABLER. På problemscoren (SDQ) ligger de imidlertid højere end andre danske plejebørn. Sammenligningen med andre danske plejebørn er dog ikke præcis, da de tal, der findes for SDQ-problemscorer for andre danske plejebørn, for det første kun findes for børn, der er ældre end børnene i KEEP, og det er velkendt, at SDQ-problemscorer ændrer sig med alderen. For det andet er det plejeforældrene, der har udfyldt SDQ-skemaet i denne undersøgelse, og iflg. en SFI-rapport finder man ”markante forskelle i besvarelserne fra hhv. anbringelsesstedet og forældrene”¹⁴, hvor anbringelsesstedet vurderer børnenes scorer højere end forældrene. Dette indikerer, at også plejeforældre kunne vurdere børnenes problemscore højere, end forældre eller børnene selv gør. Når vi sammenligner SDQ-problemscorerne med resultaterne fra andre lignende evalueringer (særligt i forhold til børnenes alder) af KEEP (Roberts et al. (2016) og Knibbs et al. (2016)), er SDQ-problemscorerne i udgangspunktet i dette studie det samme. Dette antyder, at sammenlignet med andre evalueringer af KEEP ligger plejebørnene i den nærværende evaluering på samme niveau i udgangspunktet.

Baggrundskarakteristika

Vi finder, at en lidt større andel af de biologiske mødre til plejebørn i KEEP er på kontanthjælp, børnene har i gennemsnit været anbragt et halvt år længere end andre danske plejebørn, og der er lidt flere drenge blandt plejebørn i KEEP end blandt andre danske plejebørn. Forskellene er dog meget små. Flere detaljer findes i kapitlet om data og metode.

SDQ-problemscorer i udgangspunktet: sammenligninger med andre studier

Plejebørn har behov for særlig støtte og omsorg og er derfor blevet anbragt uden for deres hjem i en plejefamilie. Vi forventer derfor, at de har en højere SDQ-problemscore, end hvis der måles på alle børn i befolkningen (se fx Staines, 2012)¹⁵. Ideelt set ville vi sammenligne SDQ-problemscorer for plejebørnene, hvis plejeforældre har deltaget i KEEP, med SDQ-problemscorer for andre danske børn, for andre danske plejebørn og for andre plejebørn, hvis plejeforældre har deltaget i KEEP.¹⁶ Det er imidlertid ikke al denne information, som

¹⁴ Side 93 i ”Anbragte 15-åriges hverdagsliv og udfordringer”, SFI 13:07 (2013).

¹⁵ Staines (2012) rapporterer SDQ-problemscorer for anbragte børn med gennemsnit på over 15 og i intervallet 5-41.

¹⁶ Mere præcist andre danske børn og plejebørn i tilsvarende alderskategorier, hvor SDQ-skemaet er udfyldt af hhv. forældrene og plejeforældrene.

(efter vores kendskab) er tilgængelig. Der findes data for SDQ-problemscorer for alle danske børn i aldersgrupperne 5-7 år og 10-12 år, men ingen data for de 8-10 årige. 21 af de 79 børn, hvis plejeforældre deltog i KEEP, er 8-10 år. Vi sammenligner derfor kun SDQ-problemscorer for de resterende 58 plejebørn, hvis plejeforældre deltog i KEEP, og som er 5-7 eller 10-12 år. Dette er samlet i tabel 4.1 nedenfor. Som det ses af tabellen, er SDQ-problemscoren for de plejebørn, hvis plejeforældre har deltaget i KEEP, markant højere end for alle danske børn (normalbefolkningen) i de samme aldersgrupper.

Tabel 4.1: SDQ-problemscorer for danske børn og for de plejebørn, hvis plejeforældre har deltaget i KEEP, for aldersgrupperne 5-7 og 10-12 år.

Alder	Alle danske børn		Plejebørn, hvis plejeforældre har deltaget i KEEP
	Drenge	Piger	
5-7 år	6.42 (4.79)	5.45 (4.17)	19.53 (7.79)
10-12 år	6.02 (5.24)	5.27 (4.72)	18.44 (6.55)

Kilde: <http://www.sdqinfo.com/norms/> (http://www.sdqinfo.com/norms/SDQ_Danish_means_and_SD_5_7_year_olds.pdf og http://www.sdqinfo.com/norms/SDQ_Danish_means_and_SD_10_12_year_olds.pdf) og CEBR egne beregninger baseret på det indsamlede SDQ-materiale

Note: Standardafvigelse er i parentes.

SDQ-problemscorer for alle danske børn er udfyldt af forældrene.

SDQ-problemscorer for plejebørn, hvis plejeforældre har deltaget i KEEP, er udfyldt af plejeforældrene.

Dette er som sagt ikke overraskende. SFI's rapport "Anbragte børn og unges trivsel" fra 2016 indeholder SDQ-problemscorer for en stikprøve af anbragte danske børn.¹⁷ Rapporten viser, at i sammenligning med normalbefolkningen af børn og unge er de anbragte børns SDQ-problemscorer i gennemsnit betydeligt højere. Bl.a. viser analysen, at knap 20 pct. af alle børn i plejefamilier ligger i kategorien "Uden for normalområdet", mens den tilsvarende procentdel af plejebørnene i denne evaluering svarer til over 50 pct. af børnene. Det skal dog bemærkes, at børnene i SFI's rapport er ældre end børnene i KEEP, og ikke mindst at det er børnenes vurdering, der er undersøgt i SFI-rapporten, mens det i nærværende analyse er plejeforældrenes vurdering af barnet, der ligger til grund for SDQ-problemscoren.¹⁸ Man skal derfor fortolke sammenligningen med varsomhed. Som før nævnt er en mulig forklaring på de relativt højere SDQ-problemscorer for de plejebørn, hvis forældre har deltaget i KEEP, at det er plejeforældrene, der har udfyldt SDQ-skemaet, og iflg. samme SFI-rapport finder man "markante forskelle i besvarelserne fra hhv. anbringelsesstedet og forældrene"¹⁹. Anbringelsesstedet vurderer således børnenes scorer højere, end forældrene gør. Dette indikerer, at også plejeforældre kunne vurdere børnenes scorer højere, end forældre gør.

Hvis vi sammenligner med SDQ-problemscorer fra andre evalueringer af KEEP, som også måler på SDQ-problemscoren, hvor det således også er plejeforældrene, der har udfyldt SDQ-skemaet, finder vi, at SDQ-problemscorerne i denne evaluering er meget lig dem fra andre evalueringer: I Roberts et al. (2016) er den gennemsnitlige SDQ-score i udgangspunktet 17.48, og i Knibbs et al. (2016) er den 17.37, hvilket er meget lig den gennemsnitlige SDQ-problemscore på omkring 18 for plejebørnene i nærværende evaluering.

¹⁷ "Anbragte 15-åriges hverdagsliv og udfordringer", SFI 13:07 (2013).

¹⁸ Børnene i denne evaluering er gennemsnitligt 9 år, mens børnene i SFI-rapporten er 11, 13, 15 og 17.

¹⁹ Side 93 i "Anbragte 15-åriges hverdagsliv og udfordringer", SFI 13:07 (2013).

4.2 DEN KVANTITATIVE EFFEKTANALYSE

Effektmålingen er udført ved et kontrolgruppedesign, og effekten estimeret ved forskellen mellem indsatsgruppen og kontrolgruppens udvikling i SDQ-scoren.

Tabel 4.2 nedenfor viser udviklingen i den gennemsnitlige SDQ-score for de to grupper. Indsatsgruppen har i gennemsnit en SDQ-score på 18,18 før KEEP og 18,04 efter. Forskellen er altså -0,14. Dette er en positiv udvikling, da SDQ-problemscoren bliver lavere.

Den tilsvarende udvikling for kontrolgruppen viser en ændring på -0,38. Effekten beregnes således som forskellen mellem indsatsgruppen og kontrolgruppen og er 0,24. Altså i princippet en udvikling i den forkerte retning. Dog er fundene ikke statistisk signifikante, og der kan derfor ikke påvises en effekt af KEEP i nærværende studie. Dette vurderes primært at skyldes, at der er for få observationer til at kunne få statistisk power. Fx viser en styrkeberegning, at det ville være nødvendigt med ca. 500 børn for at kunne vise en signifikant effekt i SDQ-scoren på 1 enhed. Og omvendt ville man skulle have set en effekt på mindst 3,1 for med stor sikkerhed (med 80 pct. sandsynlighed) at kunne vise en signifikant effekt med et studie i størrelsesordenen 64 børn. Man skulle altså rykke børnene væsentligt mere end det er tilfældet i dette studie for at kunne opnå statistisk og faglig signifikans.

Tabel 4.2: Udviklingen i den gennemsnitlige SDQ-problemscore for indsatsgruppen hhv. kontrolgruppen

Variabel	Indsatsgruppe	Kontrolgruppe
Gennemsnitlig SDQ-score ved før-måling (A)	18,18 (5,50)	18,23 (7,67)
Gennemsnitlig SDQ-score ved efter-måling (B)	18,04 (5,17)	17,86 (7,45)
Forskel (B-A)	-0,14 (1,15)	-0,38 (2,33)
Antal observationer	43	21

Kilde: CEBR. Egne beregninger baseret på det indsamlede SDQ-datamateriale

Note: Standardafvigelse rapporteret i parentes.

* Angiver et parameterestimat, der er signifikant på 10 %s signifikansniveau.

** * Angiver et parameterestimat, der er signifikant på 5 %s signifikansniveau.

*** Angiver et parameterestimat, der er signifikant på 1 %s signifikansniveau.

Vælger vi blot at se på udviklingen i SDQ-scoren for plejebørn i KEEP, det vil sige en før/efter-måling uden mulighed for vurdering af kausalitet, finder vi en mindre progression i den rigtige retning. Plejebørnenes problemscore mindskes. Igen kan der dog ikke påvises en signifikant forskel (tabel 4.3). Også hvis vi udvider populationen til at indeholde alle 79 børn, finder vi det samme resultat (se metodekapitel).

I litteraturen findes to andre kvantitative effektmålinger af KEEP, der benytter SDQ-problemscoren som resultatmål, nemlig Knibbs et al. (2016) og Roberts et al. (2016). Knibbs et al. (2016) betragter 78 børn og anvender et kontrolgruppedesign (59 børn i indsatsgruppen - kun 53 i eftermåling - og 19 i kontrolgruppen). Deres populationsstørrelse ligner altså vores. De finder en effekt i samme størrelsesorden som vores (et fald på 0,5 i SDQ-scoren sammenlignet med kontrolgruppen), som ej heller er signifikant, hvilket kan være et resultat af den lille populationsstørrelse. De finder dog en større progression i indsatsgruppen i størrelsesordenen 2 enheder. Roberts et al. (2016) anvender en population på over 400

børn, men ingen kontrolgruppe. De finder en signifikant progression på 2,65 for indsatsgruppen, hvilket er højere end i vores studie. Dette kan muligvis tilskrives den større population.

Tabel 4.3: Udviklingen i den gennemsnitlige SDQ-problemscore for alle plejebørn, hvis plejeforældre har deltaget i KEEP

Variabel	Alle plejebørn, hvis plejeforældre har deltaget i KEEP
Gennemsnitlig SDQ-score ved før-måling (A)	18,07 (6,15)
Gennemsnitlig SDQ-score ved efter-måling (B)	17,48 (5,66)
Forskel (B-A)	-0,59 (1,04)
Antal observationer	64

Kilde: CEBR. Egne beregninger baseret på det indsamlede SDQ-datamateriale

Note: Standardafvigelse er i parentes. Denne estimation betragter alle de plejebørn, hvis forældre har deltaget i KEEP, samlet. Derfor er antallet af børn 21 plus 43. Heraf dannede de 21 børn kontrolgruppen i estimationen, der benytter kontrolgruppedesignet (dvs. at de 21 KEEP-børn, der før var i kontrolgruppen med deres ”ekstra” SDQ-måling som deres før-måling, nu betragtes med deres værdier af SDQ fra før deres plejeforældre deltog i KEEP, og efter at deres plejeforældre har deltaget i KEEP).

* Angiver et parameterestimat, der er signifikant på 10 %s signifikansniveau.

**Angiver et parameterestimat, der er signifikant på 5 %s signifikansniveau.

5. Omkostninger forbundet med KEEP

I det følgende kapital beskrives omkostningsanalysen. Formålet med analysen er:

- at fastsætte de omkostninger, der er forbundet med etablering og drift af KEEP hos de kommuner og organisationer, som har været involveret i projektet
- at anvende evalueringsresultatet til at udarbejde et generisk estimat over de forventelige omkostninger ved hhv. etablering og drift af KEEP hos enten en kommune eller i en organisation, som er leverandør til en eller flere kommuner.

KEEP vurderes at være ”add on” til den eksisterende drift. Således kan de samlede omkostninger som udgangspunkt betragtes som en *meromkostning*, selv om KEEP kan erstatte hidtidige uddannelsesstilbud rettet til plejefamilier. Imidlertid må det vurderes, at kommuner, der vil etablere KEEP, stadig vil prioritere deres samlede indsats over for plejefamilierne og dermed kun lade KEEP erstatte en del af den hidtidige indsats

5.1 INPUT OG ANTAGELSER

5.1.1 Forarbejde/arbejdsproces og kilder

Som udgangspunkt for omkostningsanalysen er det i samråd med Socialstyrelsen besluttet, at nedenstående fire omkostningsobjekter skal være analysens hovedfokus. Således er dataindsamlingen og analysen struktureret omkring etablering, drift, erstatningssessioner og administration, hvor de enkelte delaktiviteter er kategoriseret under (tabel 5.1).

Tabel 5.1: Omkostningsobjekter i KEEP

Etablering	Drift	Erstatningssessioner	Administration
Forberedelse af projektopstart	Forberedelse af KEEP-forløb	Telefon	Éngangsaktiviteter
Rekruttering af familier	Konkret forberedelse af undervisning	Hjemmebesøg	Aktiviteter uafhængige af forløb
Udvælgelse af gruppeledere	Undervisning	Hos kommunen eller organisationen	Aktiviteter tilknyttet et forløb
Uddannelse af gruppeledere	Efterarbejde		
Løbende koordinering	Løbende – ikke forløbsspecifikt		

Kortlægningen af omkostninger blev indledt med en fælles workshop for alle kommuner og organisationer, hvor projektledere og gruppeledere medvirkede til at kortlægge de konkrete aktiviteter inden for rammerne af de fire omkostningsobjekter. På grundlag af denne workshop blev der udarbejdet en fælles proces tegning for hvert omkostningsobjekt.

Proces tegningerne dannede efterfølgende grundlag for kommunernes og organisationernes egne tidsestimater for de enkelte aktiviteter. Kapitel 6 giver en uddybende beskrivelse af metoden bag omkostningsanalysen, herunder indsamlingen af data.

5.1.2 Scenarietpecification

For at styrke omkostningsanalysens anvendelighed for kommuner og organisationer, der i fremtiden ønsker at implementere KEEP, er analysen baseret på et KEEP-forløb af ”standardstørrelse” pr. år. Det definerede standardprojekt er grundlag for beregningen af det gennemsnitlige tidsforbrug og omkostninger. Nye kommuner og organisationer kan sammenligne deres planlagte KEEP-forløb med standardtilbuddet som udgangspunkt for en konkret estimering af de forventede fremtidige omkostninger.

Et standard KEEP-tilbud er defineret ud fra gennemsnittet af de deltagende kommuner og organisationer på fem parametre: antallet af projektledere, gruppeledere, styregruppemøder og møder mellem projektet og ledelsen samt antallet af erstatningssessioner pr. forløb. Hvert forløb rummer 6 plejefamilier, og beregningsforudsætningen er, at et KEEP-tilbud kan rumme fra 2 til 4 forløb. Hvert forløb tager 4 måneder, og der kan køre to samtidig – derfor er det teoretiske maks. 6 forløb om året. Pilotkommunernes erfaringer gør det imidlertid ikke realistisk at regne med en gennemførelse af mere end 4 årlige forløb. Derfor beregner vi et standard-KEEP-tilbud så det indeholder 2 til 4 årlige plejeforældregruppeforløb, der hver rummer op til 6 plejefamilier.

Tabel 5.2 viser de fem parametre og deres estimerede værdier for hhv. etableringsdelen og drifts delen.

Tabel 5.2: Beskrivelse af parametre for et KEEP-tilbud af "standardstørrelse"

Parametre	Etablering	Drift
Projektledere	1	1
Gruppeledere	3 i alt	2 pr. forløb
Styregruppemøder	1	-
Møder med ledelsen	-	12 pr. år
Erstatningssessioner	3 sessioner pr. forløb: 1 pr. telefon 1 som hjemmebesøg 1 hos kommunen eller organisationen	3 sessioner pr. forløb: 1 pr. telefon 1 som hjemmebesøg 1 hos kommunen eller organisationen

5.1.3 Omkostningskomponenter

Omkostningen ved at etablere KEEP og gennemføre forløbene udgøres hovedsagelig af medarbejdernes tidsforbrug. Derfor er omkostningen først og fremmest opgjort ud fra kommunernes og organisationernes tidsestimater samt den gennemsnitlige timeløn for stillingskategorierne i de berørte funktioner. Til beregning af timeløn er anvendt enhedspriser for 2015 fra Socialstyrelsens guide til omkostningsvurderinger.

Enhedspriserne pr. stillingskategori er vægtet mhp. at afspejle medarbejdersammensætningen i de konkrete funktioner.

En mindre del af omkostningen udgøres af en række udgifter til kompetenceudvikling, transport, indkøb af it-udstyr, licenser og kontorartikler.

Et standard-KEEP-tilbud kræver gennemsnitligt ca. 1.600 timer det første år. Tidsforbruget svarer til 1,1 årsværk, fordelt med et årsværk til gruppelederfunktionen og 0,1 årsværk til projektlederfunktionen. I et standardprojekt fordeles årsværket til gruppelederfunktionen mellem 3 gruppeledere. Denne fordeling har til formål at sikre, at gruppelederne ikke taber kontakten med den daglige drift undervejs i forløbet.

For de øvrige jobfunktioner, herunder ledere, teamledere, it-medhjælp og køkkenassistent, medfører KEEP kun et lille ressourcetræk. I pilotkommunerne er det opgjort til mellem 10 og 23 timer som en del af de 1.600 timer.

Tabel 5.3 opsummerer timeforbrugets fordeling på omkostningsobjekterne totalt for det første år, med angivelse af minimums- og maksimumsestimater pr. kommune/projekt. Variationen i timer dækker bl.a. over at kommunerne har gennemført projekter af varierende størrelse

Tabel 5.3: Estimeret tidsforbrug, forbundet med hvert omkostningsobjekt

	Min.	Maks.
Etablering	280 t.	390 t.
Drift (tre KEEP-forløb gennemføres)	590 t.	*1.110 t.
Erstatningssessioner	20 t.	30 t.
Administration	80 t.	220 t.
Samlet tidsforbrug pr. projekt	970 t.	1.750 t.

* I det gennemsnitlige estimat på ca. 1.600 t./år er driften i form af tre KEEP-forløb indregnet med maksimumsestimateret.

5.2 RESULTATER

Lønomkostningerne udgøres først og fremmest af omkostningen til at gennemføre tre forløb, inklusive erstatningssessioner, hvilket driver knap 70 % af lønomkostningerne. Selve etableringen driver lidt over 20 %, mens administrative opgaver driver ca. 10 %. Blandt de øvrige omkostninger udgør betaling til OSCL for uddannelse, coaching og certificering 75 %. Omkostningsvurderingen vedrørende betalingen til OSCL er udelukkende baseret på informationer fra Socialstyrelsen om udgifter i afprøvningsperioden. Det præcise tal for denne post vil afhænge dels af de krav OSCL stiller mht. uddannelse og kvalitetssikring dels af i hvor høj grad uddannelsen kan rekvireres via danske trænere og gruppeledere.

Tabel 5.4: Gennemsnitsomkostninger i alt ved et KEEP-tilbud

Gennemsnitsomkostninger ved et KEEP tilbud af "standardstørrelse"	Estimat for std.-tilbud
Lønomkostninger – se tabel 5.5.	507.500 kr.
Øvrige omkostninger – se tabel 5.6	445.000 kr.
Samlet estimeret omkostning	952.500 kr.

Tabel 5.5: Lønomkostning til første år af et KEEP-tilbud

Lønomkostninger	Min.	Gennemsnit	Maks.
Etablering	90.000 kr.	110.000 kr.	130.000 kr.
Drift (tre KEEP-forløb gennemføres)	180.000 kr.	340.000 kr.*	340.000 kr.*
Erstatningssessioner	5.000 kr.	7.500 kr.	10.000 kr.
Administration	30.000 kr.	50.000 kr.	70.000 kr.
Samlet omkostning pr. projekt	305.000 kr.	507.500 kr.	550.000 kr.

* I det gennemsnitlige estimat på 507.500 kr. er driften indregnet med maksimumestimateret.

I beregningen af den gennemsnitlige omkostning til ca. 500.000 kr. er driftsomkostningen til tre KEEP-forløb estimeret til den maksimale værdi på 340.000 kr. jf. tabel 5.4. Denne forudsætning er opstillet på baggrund af gruppeledernes vurdering af tidsforbruget til de første forløb. Deres vurdering var, at tidsforbruget til de første forløb, hvor der skulle opbygges fortrolighed med metoden, var større end senere i forløbet. Det er der taget højde for i dette estimat over omkostningerne i det første år.

Tabel 5.6: Øvrige omkostninger til første år af et KEEP-tilbud

Øvrige omkostninger	Estimat for std.-tilbud
Etablering og udstyr	20.000 kr.
Drift (tre KEEP-forløb gennemføres – udgifter til forplejning, materialer mv. pr. KEEP-forløb – 20.000 kr.)	60.000 kr.
OSCL Parathedsundersøgelse og it-licens	35.000 kr.
OSCL Uddannelse, coaching og certificering	330.000 kr.
Samlet omkostning pr. projekt	445.000 kr.

De årlige omkostninger fra år 2 og frem i et standard-KEEP-tilbud vil afhænge af, hvor mange årlige forløb der sættes i gang.

De øvrige omkostninger, der først og fremmest består i udgifter til OSCL for bl.a. uddannelse og certificering, er derimod mindre variable i forhold til antallet af forløb end de primære driftsomkostninger.

Tabel 5.7 nedenfor viser omkostningen forbundet med hvert omkostningsobjekt. Blandt de øvrige omkostninger udgøres knap 75-85 % af udgifter til OSCL for bl.a. uddannelse, mens

forplejning, materialer mv. til 2 til 4 KEEP-forløb koster 20.000 kr. pr. forløb og udgør de resterende knap 15-25 % afhængigt af antallet af forløb, idet udgiften til OSCL er fast og ikke afhænger af antallet af forløb.

Tabellen viser endelig omkostninger pr. plejefamilie, der gennemfører forløbet. Udgiften pr. plejefamilie varierer fra 34.000 kr. ved 4 forløb for 24 plejefamilier til 47.333 kr. ved 2 forløb for 12 plejefamilier.

Table 5.7: Omkostning til drift af et standard-KEEP-tilbud fra år 2 og frem

Lønomsomkostninger	Ved 2 forløb (12 plejefamilier)	Ved 3 forløb (18 plejefamilier)	Ved 4 forløb (24 plejefamilier)
Drift	175.000 kr.	260.000 kr.	347.000 kr.
Erstatningssessioner	5.000 kr.	7.500 kr.	10.000 kr.
Administration	28.000 kr.	40.000 kr.	54.000 kr.
Uddannelse af nye gruppeledere (etablering) *)	5.000 kr.	7.500 kr.	10.000 kr.
I alt – lønomsomkostninger	213.000 kr.	315.000 kr.	421.000 kr.
Øvrige omkostninger			
Drift – udgifter til forplejning, materialer mv. pr. KEEP-forløb – 20.000 kr.	40.000 kr.	60.000 kr.	80.000 kr.
OSCL Coaching af certificerede gruppeledere, it-licens og fidelity reviews *)	45.000 kr.	45.000 kr.	45.000 kr.
OSCL Uddannelse af én ny gruppeleder inkl. coaching og certificering *)	270.000 kr.	270.000 kr.	270.000 kr.
I alt – øvrige omkostninger	355.000 kr.	375.000 kr.	395.000 kr.
Samlede omkostninger pr. KEEP-tilbud med hhv. 2, 3 og 4 forløb	568.000 kr.	690.000 kr.	816.000 kr.
Omkostninger pr. deltagende plejefamilie	47.333 kr.	38.333 kr.	34.000 kr.

*) Delelementer af omkostningsobjektet etablering er grundlag for beregningen af den løbende omkostning til rekruttering og uddannelse af nye gruppeledere gennem projektet. Udgifterne vedrørende OSCL er baseret på et estimat, hvorfor det tages forbehold for usikkerheder. Det skal desuden understreges, at udgiften ikke nødvendigvis vil forekomme hvert år i en driftssituation – men der er ingen erfaringstal at skønne hyppigheden ud fra.

5.2.1 Følsomhedsanalyse

Ovenstående omkostningsestimater er som nævnt primært baseret på oplysninger fra projektdeltagerne egne timeestimater. Timeestimaterne har i nogle tilfælde ikke været fyldestgørende og har derfor måttet suppleres med kvalitative interviews.

Lønomkostningerne er baseret på en beregning af timeløn, hvor der er anvendt enhedspriser for 2015 fra Socialstyrelsens guide til omkostningsvurderinger. Enhedspriserne pr. stillingskategori er vægtet mhp. at afspejle medarbejdersammensætningen i de konkrete funktioner. Vægtningen er baseret på PwC's erfaringer om hvilke medarbejderkategorier, der vil udføre funktionerne i kommuner i almindelighed.

De anslåede udgifter til OSCL uddannelse og coaching er udelukkende baseret på informationer fra Socialstyrelsen om udgifter i afprøvningsperioden. Det præcise tal for denne post vil afhænge dels af de krav OSCL stiller mht. uddannelse og kvalitetssikring dels af i hvor høj grad uddannelsen kan rekvireres via danske trænere og gruppeledere.

Det er vigtigt at understrege, at omkostningerne, der er udregnet i det foregående er bruttoomkostninger for indsatsen. Det betyder, at der ikke er taget højde for, at KEEP indsatsen kan have erstattet en anden indsats, som tidligere er blevet tilbudt plejefamilierne. Adspurgte svarer pilotkommunerne at de ikke forestiller sig at KEEP erstatter andre uddannelses tilbud til plejeforældre, men det er bemærkelsesværdigt, at under KEEP-forløbene har ingen af pilotkommunerne gennemført andre uddannelsesinitiativer over for plejefamilier. I et vist omfang vil der være tale om, at KEEP erstatter tilbud, som kommunerne også ellers ville have tilbudt, hvorfor den reelle meromkostning er mindre end det udregnede.

6. Metode og datagrundlag

Slutevalueringen er baseret på et omfattende datagrundlag med en stor mængde data fra både kvalitative og kvantitative kilder og metoder.

Slutevalueringens datagrundlag består af følgende:

Informant	Metode	Nedslag	Bruges til at belyse
Projektledere i kommune/organisation	21 telefoniske interviews.	Baseline, midt og slut	Implementering og virkning
Gruppeledere	41 telefoniske interviews.	Baseline, midt og slut	Implementering og virkning
Plejeforældre	17 telefoniske interviews.	Efter KEEP	Virkning
OSLC	Fidelitet (FAR): registrering af gruppelederes metodefidelitet.	Før hvert forløb	Metodefidelitet og implementering
Gruppelederen	Spørgeskema til gruppeledere til vurdering af plejeforældrenes engagement (indtastes i OSLC's database).	Efter hvert forløb	Implementering
Plejeforældre	Spørgeskema (PDR), der udfyldes af plejeforældre til vurdering af deres stressniveau. Sker telefonisk til gruppelederen, der indtaster værdier i OSLC's database.	Ugentligt	Virkning
Plejeforældre	Spørgeskema til plejeforældre til vurdering af plejebørnenes problemscore (SDQ). Udfyldes i Oxford Researchs surveysystem via link, de modtager pr. e-mail før og efter KEEP.	Før og efter KEEP	Virkning
Plejeforældre	Baggrundsinformationer om plejeforældrene, der udfyldes indledningsvis inden ovenstående baselinemåling vedr. år som plejeforældre, uddannelsesbaggrund mv.	Før KEEP	Virkning
Registerdata	Baggrundsinformationer om plejebørnenes biologiske forældre trukket via deres cpr. nr.	Slut	Virkning
Kommuner og organisationer	Omkostningsdata via interviews.	Slut	Økonomi

6.1 DATAGRUNDLAG

6.1.1 Karakteristika for plejeforældre i KEEP

Der har været gennemført 21 KEEP-forløb i evalueringsperioden, tre for hver kommune og organisation. 84 plejefamilier har gennemført KEEP. Ser man på tværs af alle forløb, er der tre forskellige typer af plejefamilier: almindelige, kommunale og netværksplejefamilier (se tekstboks 6.1). Langt størstedelen er almindelige plejefamilier (82 %), mens 13 % er kommunale plejefamilier, og 4 % er netværksplejefamilier. Dette afspejler fordelingen på landsplan.

Tekstboks 6.1: Forskellige definitioner af familiepleje

Der findes forskellige typer af plejefamilier: almindelige, kommunale og netværksplejefamilier.

Almindelige plejefamilier er den mest benyttede form for familiepleje. Man kan blive almindelig plejefamilie på to måder – ved enten en generel eller en konkret godkendelse. En generelt godkendt plejefamilie kan modtage plejebørn fra både egen og andre kommuner, mens man som konkret godkendt plejefamilie er godkendt til at modtage et bestemt barn eller søskendepar.

Med Barnets Reform af 1. januar 2011 kom kommunale plejefamilier ind i lovgivningen som en særlig kategori. Kommunale plejefamilier er plejefamilier, som i kraft af deres kompetencer og kvalifikationer er godkendt til at have plejebørn, som har tungere problemer, end børn i plejefamilier normalt har. Kommunale plejefamilier har typisk stor anciennitet og ofte også en relevant socialfaglig baggrund.

Når der i barnets netværk findes en person, der gerne vil og skønnes egnet til at have barnet boende, kan netværkspleje komme på tale. Netværksplejefamilier udgør hermed en særlig kategori, da de på forhånd har en relation til barnet. Der gælder særlige regler for netværksplejefamilier, som bl.a. skal godkendes af den kommune, som forældremyndighedsindehaveren bor i. Derudover godkendes de kun til det konkrete barn eller søskendepar, som anbringelsen drejer sig om, og som udgangspunkt får de ikke betaling (vederlag) for at have barnet boende.

Omkring en tredjedel honoreres på trin syv, hvilket er en indikator for, at barnet, de har i pleje, har vanskelige problemstillinger. Inden for de familier, som har gennemført KEEP via en af de deltagende kommuner, honoreres over halvdelen på trin fem eller seks, mens størstedelen af deltagerne fra Fonden Vita og FABU ligger på højere honoreringstrin, typisk trin syv eller otte.

Cirka halvdelen af de deltagende plejeforældre er meget erfarne og har mere end 10 års erfaring (44 %), en tredjedel har 5-10 års erfaring og de resterende fra 5 års erfaring som plejeforældre.

6.1.2 Beskrivende analyser af plejebørnene

Dette afsnit indeholder en beskrivelse af plejebørn i KEEP. Formålet er at undersøge, hvorvidt børnene adskiller sig fra øvrige anbragte plejebørn for at vurdere, om plejebørnene i evalueringen ligner øvrige anbragte plejebørn, eller om de er en særlig selekteret gruppe. Hvis de viste sig at være en særlig selekteret gruppe (fx hvis de viste sig at have en helt anderledes anbringelseshistorik end øvrige anbragte plejebørn), ville dette indikere, at man ikke kunne forvente at se resultaterne af evalueringen gentaget, hvis man valgte at tilbyde KEEP til øvrige danske plejefamilier. Dette afsnit viser, at plejebørnene, hvis plejeforældre har deltaget i KEEP, ikke adskiller sig væsentligt fra øvrige danske plejebørn på nogen udvalgte karakteristika.

For at undersøge eventuelle forskelle, sammenlignes plejebørnene, hvis plejeforældre har deltaget i KEEP, med anbragte børn i plejefamilier fra samme fødselsårsgange på udvalgte

variable fra Danmark Statistiks registre²⁰. Vi har valgt at fokusere på nogle oplysninger om karakteristika ved plejebarnet (alder, køn og anbringelseshistorik), samt på nogle oplysninger om forældrebaggrund (repræsenteret ved uddannelsesniveau og arbejdsmarkedstilknytning for den biologiske mor). Vi ser på anbringelseshistorikken, fordi den kan give et mål for, hvor ”alvorlig” anbringelsen er. Vi ser på uddannelsesniveau og arbejdsmarkedstilknytning for forældrebaggrund, da disse variable typisk viser sig at have stor betydning for barnets fremtidige udvikling.²¹

Tabel 6.1 nedenfor viser karakteristika for plejebørn i KEEP sammenlignet med alle plejebørn inden for de samme fødselsårge (2003-2011), der har været anbragt i plejefamilier på et tidspunkt i deres liv op til og med 2015 (som er det senest tilgængelige år i registrene).

Tabel 6.1: Gennemsnitlig alder, køn og antal dage i anbringelse for plejebørn, hvis plejeforældre har deltaget i KEEP, sammenlignet med andre danske plejebørn i samme fødselsårge

Variabel	Plejebørn, hvis plejeforældre har deltaget i KEEP	Børn født i 2003-2011, som er anbragt i plejefamilie
Alder	9,39 (2,43)	9,54 (2,51)
Drenge	0,57 (0,5)	0,52 (0,5)
Alder for første anbringelse	2,9 (2,99)	2,8 (2,91)
Antal dage i anbringelse	1.865 (1.062)	1.765 (1.070)
Antal plejebørn	80	3.487

Standard afvigelser er angivet i parentes.

Kilde: CEBR. Egne beregninger baseret på Danmarks Statistiks registerdata for plejefamilier samt for plejebørnene, hvis plejeforældre har deltaget i KEEP

Note: Alder, køn og antal anbringelsesdage er opgjort pr. 1. januar 2016.

²⁰ Følgende registre er blevet benyttet i dette deskriptive afsnit: Fertilitetsdatabasen (oplysninger om plejebørnenes biologiske mor), Registeret for udsatte børn og unge, anbringelser (også kaldet BUA, oplysninger om anbringelseslængde), Befolkningsregisteret (der blandt andet indeholder oplysninger om alder og køn), Uddannelsesregisteret (oplysninger om den biologiske mors højeste fuldførte uddannelsesniveau), samt IDA-personer (oplysninger om arbejdsmarkedstilknytning for den biologiske mor). Udvælgelsen af variable er til dels også styret af, hvad anonymitetsregler mht. register data tillader os at analysere på.

²¹ Forældres uddannelsesniveau - og særligt moderens - er generelt positivt korreleret med børnenes uddannelsesniveau (se, eksempelvis Korupp, Ganzeboom & Van der Lippe, 2002, og Haveman & Wolfe, 1995, som begge viser, at den stærkeste prediktor for børns uddannelsesniveau er moderens uddannelsesniveau; se også Davis-Kean, 2005; Behrman & Rosenzweig, 2002; Deding & Hussain, 2005; Nagin & Tremblay, 2001; og Björklund & Salvanes, 2011). Det er mindre etableret i litteraturen, hvilke karakteristika ved plejeforældre, som påvirker plejebørns udvikling. Dette skyldes, at der ikke er meget data til rådighed om plejefamilier. Den karakteristika ved plejeforældre, som understøttes af flest studier som havende betydning for plejebørnenes udvikling, er erfaring og professional træning i at være plejeforældre (Dando & Minty, 1987; Kalland & Sinkkonen, 2001; Kirton, Beecham, & Ogilvie, 2006; Stone & Stone, 1983; Tyebjee, 2003; Whenan, Oxlad, & Lushington, 2009). Da man imidlertid ikke kan identificere plejefamilier til bestemte plejebørn (man kan ikke linke plejebørn præcist til plejefamilier) i Danmarks Statistiks registre, kan man sammenligne plejeforældres erfaring for plejebørnene, hvis forældre har deltaget i KEEP, med øvrige plejeforældre i Danmark.

Af tabellen ses, at børnene i KEEP ikke adskiller sig væsentligt fra de andre plejebørn i samme fødselsårgange på nogen af de udvalgte karakteristika. Gennemsnitsalderen er lidt over 9 år, og alderen ved første anbringelse er i gennemsnit på knap 3 år for begge grupper. Det skal bemærkes, at dette lave gennemsnit er drevet af, at en stor andel bliver placeret i plejefamilie ved fødslen, dvs. mange af børnene er 0 år gamle. 22 Plejebørnene, hvis forældre har deltaget i KEEP, adskiller sig lidt fra andre plejebørn ved det, at de gennemsnitligt har været anbragt i lidt længere tid og for en lidt større andel er drenge. Gennemsnittet for, hvor længe alle danske plejebørn har været anbragt er 1.765 dage (svarende til ca. 4 år og 7 måneder), mens gennemsnittet for KEEP børnene er 1.865 dage (svarende til ca. 5 år og 1 måned). Der er 57 pct. drenge blandt plejebørnene, hvis plejeforældre har deltaget i KEEP, sammenlignet med 52 pct. blandt øvrige plejebørn.

Tabel 6.2 viser udvalgte karakteristika for mødrene til plejebørnene, hvis plejeforældre har deltaget i KEEP og mødrene til øvrige anbragte plejebørn fra årgangene 2003-2011, der har været anbragt i plejefamilie i løbet af deres barndom.

Tabel 6.2: Uddannelsesniveau og arbejdsmarkedstilknytning for mødrene til plejebørn, hvis plejeforældre har deltaget i KEEP, sammenlignet med mødrene til andre danske plejebørn i samme fødselsårgange

Variabel	Alle børn i KEEP	Børn født i 2003-2011, som er anbragt i plejefamilie
Biologiske moders højest fuldførte uddannelse er grundskole eller missing i 2015	0,85 (0,36)	0,83 (0,38)
Biologiske moder er på kontanthjælp i november 2013	0,41 (0,49)	0,35 (0,48)
Biologiske moder er på førtidspension i november 2013	0,2 (0,40)	0,2 (0,42)
Antal observationer	80	3.487

Kilde: CEBR. Egne beregninger baseret på Danmarks Statistiks registerdata for alle plejebørn fra årgangene 2003-2001, samt for plejebørnene, hvis forældre har deltaget i KEEP.

Note: Årsledighedsgrad og arbejdsmarkedstilknytning (defineret fra pstill) stammer fra opgørelse fra november 2013. Uddannelse stammer fra 2015. Kilde: CEBR. Egne beregninger baseret på Danmarks Statistiks registerdata for alle plejebørn fra årgangene 2003-2001, samt for plejebørnene, hvis forældre har deltaget i KEEP.

Det ses af tabel 6.2, at mødrene ikke adskiller sig væsentligt fra hinanden i de to grupper på uddannelsesniveau: 85 pct. af mødrene til plejebørn, hvis forældre har deltaget i KEEP har grundskole som højest fuldførte uddannelse, mens den samme andel for øvrige anbragte børns mødre er 83 pct. Andelen af mødre på kontanthjælp er en anelse højere for plejebørnene, hvis forældre har deltaget i KEEP, end for de øvrige plejebørns mødre (en forskel på ca. 5 pct.point), mens andelen af mødre på førtidspension er den samme på 20 pct.

Opsummerende viser den beskrivende analyse af plejebørnene i evalueringen og deres forældre, at der ingen væsentlige forskelle er mellem disse og øvrige danske plejebørn og deres

²² Hvis man kun betragter de børn, der tidligst anbringes, når de er fyldt 1 år, er gennemsnitsalderen ved første anbringelse 5 år for begge grupper.

forældre. Plejebørnene, hvis plejeforældre har deltaget i KEEP, er således ikke en særlig selekteret gruppe målt på helt generelle karakteristika som deres køn, alder, anbringelseshistorik og forældrebaggrund målt ved mødrenes uddannelsesniveau og arbejdsmarkedstilknytning.

6.2 DESIGN AF EFFEKTEVALUERINGEN

For at udregne effekten af en indsats, ønsker man i virkeligheden at besvare spørgsmålet: ”Hvordan klarer gruppen af deltagere i indsatsen sig, sammenlignet med, hvis de ikke havde deltaget i indsatsen?”

Det grundlæggende identifikationsproblem er altså, at et givet individ ikke både kan få indsatsen og ikke få indsatsen, dvs. man kan aldrig observere, hvordan det ville være gået for de individer, der fik indsatsen, hvis de ikke havde fået indsatsen. Med andre ord: man kan ikke observere den kontrafaktiske situation. Derfor er man nødt til at danne en kontrolgruppe, der kan fungere som den kontrafaktiske situation for indsatsgruppen.

6.2.1 Dannelse af indsats – og kontrolgrupperne

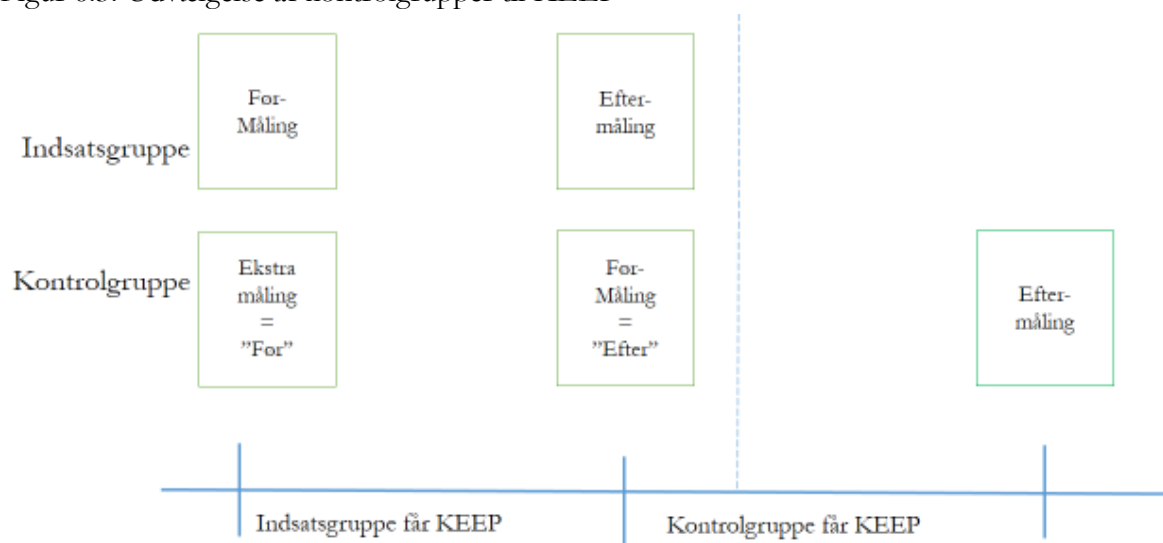
En god kontrolgruppe ligner indsatsgruppen på alle karakteristika, som har betydning for resultatmålet.²³ Ideen i kontrolgruppedesignet i denne evaluering er at udnytte, at nogle plejefamilier får KEEP på et senere tidspunkt end andre. Kontrolgruppen dannes af de plejefamilier, der får KEEP i den sidste del af perioden. Fordelen ved dette kontrolgruppedesign er, at man må formode, at de plejefamilier, der gennemgår KEEP i sidste del af perioden ligner de plejefamilier, der gennemgår KEEP i starten af perioden mere, end plejefamilier, som slet ikke vælges til at skulle gennemgå KEEP. Dette kontrolgruppedesign tager derfor bedre højde for uobserverbar selektion, end en registerbaseret kontrolgruppe ville gøre. Med andre ord, hvis deltagerne i KEEP var en særlig selekteret gruppe målt på nogle karakteristika, som vi ikke kan observere, ville man ikke kunne forvente at se resultaterne fra effektmålingen gentaget for en anden gruppe af plejefamilier, der blev valgt til at gennemgå KEEP.²⁴

For at kunne bruge plejefamilierne fra den senere del af perioden som kontrolgruppe, skal børnenes før og efter målinger af SDQ-problemscorer være målt over en periode af samme varighed som indsatsgruppens før – og eftermålinger strækker sig over, og de skal være målt på et tidspunkt før de selv modtager KEEP. KEEP indsatsen varer ca. 4 måneder, så dette opnås ved at indføre en ekstra SDQ-måling for kontrolgruppen, som ligger ca. 4 måneder før deres faktiske før-måling. Den ekstra SDQ-måling for kontrolgruppen fungerer således som ”før”-målingen, og den rigtige før-måling fungerer som ”efter”-målingen. Målingerne er illustreret i Figur 6.3 nedenfor:

²³ Og følger den samme trend i resultatmålet før indsatsen finder sted.

²⁴ Endvidere findes SDQ-problemscorer ikke i registrene, og det ville derfor ikke være muligt at danne en kontrolgruppe fra registerdata uden også at indsamle SDQ-problemscorer for denne kontrolgruppe. Man må formode, at muligheden for at indsamle survey data er bedre, når kontrolgruppen senere indgår i indsatsen, da deres motivation må formodes at være højere end nogen, der ikke kommer til at gennemgå KEEP.

Figur 6.3: Udvælgelse af kontrolgrupper til KEEP

Effektmålingen benytter således målingerne i de fire bokse til venstre for den stiplede linje i figuren til at udregne den gennemsnitlige udvikling i SDQ-scorerne før og efter deltagelse i KEEP for indsatsgruppen sammenlignet med kontrolgruppen. ²⁵

Det skal bemærkes, at dette kontrolgruppedesign kommer med den pris, at vi i princippet kun måler effekten for den første halvdel af plejefamilier, som gennemgår KEEP, se figuren ovenfor. Så længe vi kan validere, at kontrolgruppe og indsatsgruppe ligner hinanden, giver dette ikke anledning til bias i og med, at effekten jo er estimeret som et gennemsnit. Men det medfører selvfølgelig, at vi har færre observationer i indsatsgruppen, end vi ville have haft, hvis vi havde kunnet benytte alle deltagerne i KEEP som indsatsgruppe og dannet en kontrolgruppe fx fra registerdata. Vi har derfor også gennemført en progressionsberegning (en før-efter beregning) på alle deltagere i KEEP, uden at benytte en kontrolgruppe, for at benytte alle plejebørnene som deltagere (og dermed have et større antal observationer med efter-målinger).

6.2.2 SDQ-problemscorerne er målt indenfor samme tidslængde

De forskellige målinger af SDQ-problemscorer er foretaget i forskellige måneder i løbet af perioden fra oktober 2015 til december, men det vigtige er, at alle før – og efter-målinger er foretaget med 4 måneder imellem, ligesom alle ekstra før målinger er taget 4 måneder før den rigtige før-måling. Dvs. at alle før- og efter-målinger, der benyttes i evalueringen, er taget med det samme antal måneder imellem. På denne måde undgår man, at man sammenligner udviklinger af forskellig tidslængde. Dette er vigtigt, fordi det er velkendt, at SDQ-scorer har en tendens til at være højere for yngre aldersgrupper (se eks. e.g., Mellor, 2005; og Moriwaki & Kamio, 2014), så hermed undgår vi en risiko for sådanne automatiske forbedringer i SDQ-problemscorer for nogle børn og ikke for andre.

²⁵ Denne estimationsmetode er en såkaldt difference-in-difference regression.

Dvs. at eventuelle effekter af alder i løbet af perioden på børnenes SDQ scores (som forbedres med alder) vil i gennemsnit være de samme for indsats og kontrolgruppen, eftersom alle børn i begge grupper er blevet 4 måneder ældre mellem deres før og eftermålinger af deres SDQ.

6.2.3 KEEP er en "add-on" for alle deltagere

Endvidere har vi ved telefoninterviews med medarbejdere i børn – og ungeafdelingerne i de deltagende kommuner fået bekræftet, at alle de deltagende kommuner har betragtet KEEP som en "add-on" og stadig har tilbudt deres "standard" efteruddannelsesstilbud også til de plejefamilier, der deltog i KEEP. Dette er vigtigt for effektmålinger (og progressionsmålinger) i evalueringen. Hvis nogle kommuner havde erstattet deres "standard" efteruddannelsesstilbud med KEEP for de plejefamilier, der deltager i KEEP og andre ikke, ville baseline være forskellig for de forskellige plejefamilier i evalueringen, hvilket ville kunne introducere skævheder i effekterne. Hvis man tilfældigvis havde, at kontrolgruppen hovedsageligt bestod af plejefamilier, som fik et "standard" efteruddannelsesforløb, mens indsatsgruppen hovedsageligt bestod af plejefamilier, som ikke fik det, ville dette på forhånd kunne have umuliggjort at måle en effekt af KEEP.

I alt har vi en population på 90 plejebørn. For nogle af dem mangler vi dog før- eller eftermålinger. Sorteres disse fra, står vi tilbage med 79, som vi har både før- og eftermålinger på. I estimationen hvor der ikke kontrolleres for de biologiske forældre, bruges denne population på 79 børn. Ud af disse 79 børn, kan 9 ikke findes i fertilitetsdatabasen. Ud af de resterende 70, er der yderligere 6 børn, som ikke kan findes i registeret over udsatte børn og unges anbringelser (kaldet BUA) fra Danmarks Statistik. Vi ender dermed med 64 børn, se også tabel 6.3 nedenfor. Populationen med 64 børn anvendes i estimationen, hvor der kontrolleres for forældrenes karakteristika og barnets plejehistorie. Størrelsen på den effekt vi estimerer på baggrund af de to forskellige populationsstørrelser er ikke forskellig.

Tabel 6.3: Udvalgelse af den gruppe plejebørn, som effektmålingen er udført på

	Antal plejebørn
Antal børn i KEEP-undersøgelsen	90
Antal børn, der også kan findes i Fertilitetsdatabasen	80
Antal børn, der har både før – og eftermåling i KEEP-undersøgelsen	70
Tilføjer anbringelsesregisteret, BUA	
Antal børn, der også kan findes i anbringelsesregisteret	64

Kilde: CEBR. Egne beregninger baseret på data indsamlet fra KEEP forløbene,

Ud af disse 64 plejebørn, er der 21, som det er lykkedes at indsamle en ekstra før-måling for. Disse 21 udgør derfor kontrolgruppen, og de resterende 43 udgør indsatsgruppen.

6.2.4 Indsats - og kontrolgruppe: ingen systematiske forskelle

Kontrolgruppedesignet kræver, som nævnt ovenfor, at der ikke er systematiske forskelle imellem indsats- og kontrolgruppen. Hvis fx hvis alle plejefamilier med yngre børn fik

KEEP i starten af perioden og alle plejefamilier med ældre børn fik KEEP i slutningen af perioden, ville kontrolgruppen bestå af ældre børn end indsatsgruppen, og det ville dermed være svært at argumentere for, at de to grupper ligner hinanden. Vi undersøger dette mht. alder og køn, da især alder og køn har betydning for resultatmålet SDQ-problemscorer (se eksempelvis Center for Sundhedssamarbejde (2016))²⁶. Vi finder, at indsats- og kontrolgruppen næsten ikke adskiller sig fra hinanden i forhold til deres gennemsnitsalder, som er knap 9 år. Det samme er tilfældet for andelen af drenge, der i både indsats- og kontrolgruppen udgør knap 2/3 af børnene. Samlet set indikerer dette, at der ikke er store problemer med selektion imellem de to grupper, i henhold til alder og køn. Den gennemsnitlige alder og andelen af drenge for de to grupper er angivet i tabel 6.4 nedenfor:

Tabel 6.4: Karakteristika for indsats- og kontrolgruppe

Variabel	Indsatsgruppe	Kontrolgruppe
Alder	8,93 år	8,71 år
Drenge	58%	57%
Antal observationer	43	21

Kilde: CEBR. Egne beregninger baseret på det indsamlede datamateriale og registerdata.

6.2.5 Effektmålingen

Der er udført en effektmåling på den udvalgte gruppe af 64 plejebørn, hvor kontrolgruppe-designet er benyttet (se Tabel 4.2 og teksten hertil). Endvidere er der gennemført en effektmåling, ligeledes på de 64 plejebørn, hvor vi tillige har kontrolleret for køn, alder, barnets anbringelseshistorik (målt ved antal dage anbragt) samt moderens uddannelsesnivea (baseret på baggrundsvariable fra Danmarks Statistiks registre, se resultater i Tabel B2).

Hvis nogle af baggrundsvariablene var statistisk signifikante, ville dette vise, at effekterne af KEEP var forskellige for forskellige undergrupper. Fx hvis variabelen køn var signifikant ville det vise, at KEEP havde en forskellig effekt for drenge og piger. Som nævnt i teksten i Kapitel 4 kan vi ikke påvise en signifikant effekt af KEEP. Vi finder da heller ingen signifikante resultater, når vi kontrollerer for baggrundsvariablene. Det eneste, vi finder er, at drengenes SDQ-problemscorer er højere end pigernes, men dette kun på et 10 pct. signifikansniveau, hvor man normalt ikke er villig til at konkludere på et niveau højere end 5 pct. Det samme gør sig gældende, når vi bevæger os nedad i evidenshierakiet og udelukkende estimerer progressionen for alle de 64 børn. Heller ikke her finder vi signifikante effekter, hverken af KEEP eller signifikante forskelle mellem fx drenge og piger.

Eftersom ingen af kontrolvariablene indeholdt ekstra information med hensyn til effekterne af KEEP, udfører vi til sidst effektmålingen samt progressionsmålingen for alle de plejebørn, hvis forældre har deltaget i KEEP og for hvem vi har både en før og en eftermåling (dvs. vi inkluderer igen de plejebørn, som ikke kan findes i BUA og/eller i Fertilitetsdatabasen). Denne gruppe udgøres af 79 børn, og resultaterne af effektmålingen og progressionsmålingen på SDQ-problemscorer er angivet i Tabel 6.5 og 6.6. I Tabel 6.6 ses at forskellen i effekten mellem kontrol- og indsatsgruppen (0,21) er næsten den samme, som når

²⁶ Center for Sundhedssamarbejde ved Aarhus Universitet: "Måling af mental sundhed med spørgeskemaet SDQ- Anvendelse af SDQ i Skolesundhed.dk", Baggrundsrapport 2016, Der er tale om tallene for Forældre-rapporteret SDQ på side 59 i rapportens bilag.

kun de 64 børn benyttes, og heller ikke her er den signifikant (konstanten beskriver effekten for kontrolgruppen).

Som man kan se, er udviklingen i den gennemsnitlige SDQ-problemscore positiv i progressionsmålingen (i og med, at scoren falder), og udviklingen er -0,89 sammenlignet med den beregnede progression på -0,59, når kun de 64 børn benyttes, jf. Tabel 4.3. Der kan dog stadig ikke påvises signifikante udviklinger i SDQ-scoren. Det skal bemærkes, at begge grupper (både de 64 børn og de 79 børn) er meget små stikprøver i evalueringssammenhæng. Der vil derfor være stor usikkerhed på estimerne, hvilket også er afspejlet i, at standardfejlene er meget store sammenlignet med selve estimerne. Ydermere skal det bemærkes, at de beregnede estimer, dvs. udviklingerne i SDQ-scoren, er i størrelsesordenen mindre end 1 enhed (-0,59 hhv. -0,89). Dvs. selv hvis disse effekter var statistisk signifikante, ville de i praksis være ganske små. Dette er også uddybet ved styrkeberegningerne i Kapitel 4.

Tabel 6.5. Effektmåling, der inkluderer alle 79 plejebørn, for hvem der findes både en før- og eftermåling

Variabel	Forskel i gennemsnitlige SDQ-score
Er i indsatsgruppen	0,21 (1,25)
Konstant	-0,92 (1,13)
Antal observationer	79

Kilde: CEBR. Egne beregninger på baggrund af det indsamlede data fra KEEP-forløbene og registerdata.

Note: Standardfejl er rapporteret i parentes

* Angiver et parameterestimat, der er signifikant på 10% signifikansniveau

** Angiver et parameterestimat, der er signifikant på 5% signifikansniveau

*** Angiver et parameterestimat, der er signifikant på 1% signifikansniveau

Tabel 6.6. Progressionsmåling, der inkluderer alle 79 plejebørn, for hvem, der findes både en før- og eftermåling

Variabel	Forskel i gennemsnitlige SDQ-score
Konstant	-0,89 (0,47)
Antal observationer	79

Kilde: CEBR. Egne beregninger på baggrund af det indsamlede data fra KEEP-forløbene og registerdata.

Note: Standardfejl er rapporteret i parentes

* Angiver et parameterestimat, der er signifikant på 10% signifikansniveau

** Angiver et parameterestimat, der er signifikant på 5% signifikansniveau

*** Angiver et parameterestimat, der er signifikant på 1% signifikansniveau

6.3 METODE I OMKOSTNINGSANALYSEN

Formålet med den økonomiske evaluering er at fastsætte omkostningerne forbundet med etablering og drift af KEEP hos de kommuner og organisationer, som har været involveret i pilotprojektet. Da den største del af omkostningerne er forbundet med medarbejdernes tidsforbrug i tilknytning til KEEP-forløbene, fokuserer omkostningsanalysen primært på at fastlægge tidsforbruget hos de involverede medarbejdere.

KEEP er et add-on til kommunernes eksisterende indsats og har til formål at ruste plejefamilier til deres rolle, ansvar og opgaver over for den unge eller plejebarnet.

6.3.1 Fastlæggelse af omkostningsobjekter

Som indgang til omkostningsanalysen blev de fire omkostningsobjekter udpeget og beskrevet i samarbejde med Socialstyrelsen. Udgangspunktet var Socialstyrelsens forventninger til analyse- og rapporteringsbehov i tilknytning til analysen.

6.3.2 Fastlæggelse af aktiviteter

Anden del af omkostningsanalysen havde som formål at fastlægge de konkrete aktiviteter, som medarbejderne i KEEP-projekterne havde foretaget som led i etablering og gennemførelse af KEEP-forløbene. Dette fandt sted på en workshop, hvor alle kommuner og organisationer var repræsenteret ved typisk projektleder og gruppeledere. Workshoppen blev struktureret ud fra de fire omkostningsobjekter. Opdeling af deltagerne i grupper og tilrettelæggelsen af to sessioner med gruppearbejde samt validering sikrede endvidere, at hvert omkostningsobjekt blev aktivitetskortlagt og efterfølgende valideret af et udsnit af repræsentanter fra de øvrige grupper. Således blev det sikret, at alle aktiviteter var identificeret.

Det var hver gruppes opgave at opstille alle aktiviteter under et givent omkostningsobjekt i kronologisk rækkefølge samt at sætte medarbejderfunktioner på de forskellige aktiviteter.

Workshoppen kortlagde således alle aktiviteter i tilknytning til KEEP-forløbene, herunder også aktiviteter relateret til at være pilotprojekt, såsom dialog med Socialstyrelsen og ansøgning til projektet.

Efter workshoppen blev de forskellige udkast til aktivitetskortlægninger samlet til én konsolideret proces tegning for hvert af de fire omkostningsobjekter. Aktiviteterne under hvert omkostningsobjekt blev ligeledes også grupperet i en række delobjekter for at muliggøre en nuanceret og meningsfuld analyse af omkostningsobjekterne. For hver aktivitet var der desuden angivet den udførende medarbejderfunktion.

6.3.3 Fastlæggelse af tidsforbrug og øvrige omkostninger

Tredje del af processen bestod i at estimere projekternes tidsforbrug på de forskellige aktiviteter. De konsoliderede proces tegninger for hvert af de fire omkostningsobjekter blev brugt som basis for individuelle interviews med projektledere og gruppeledere fra hver af kommunerne og organisationerne. Proces tegningerne blev fremsendt forud for interviewet. For hver aktivitet angav interviewpersonerne et spænd for tidsforbruget opgjort som minimum og maksimum. Ligeledes beskrev de, hvor mange fra hver funktion der deltog i aktiviteten, samt hvor ofte aktiviteten blev foretaget. Dette muliggjorde en beregning af det samlede tidsforbrug inden for et spænd. Tidsforbruget blev angivet som et spænd, da mange aktiviteter vil variere i tidsforbrug både i det enkelte projekt såvel som mellem kommunerne og organisationerne. Således giver et tidsspænd et mere retvisende billede end et absolut tal.

Hvert KEEP-projekt modtog efterfølgende sine egne estimater i en renskrevet form med mulighed for korrektion af tallene.

Efter fuldførelsen af interviewrunden blev aktiviteterne afgrænset i samarbejde med Socialstyrelsen. Således omfattede analysen alene aktiviteter, som en ny kommune eller organisation vil skulle udføre, hvis den ønsker at indføre KEEP. Således blev kun de aktiviteter medtaget, som ikke var forbundet med pilotprojekterne og evalueringen af indsatsen.

Afslutningsvis blev tidsestimaterne fra hvert projekt gennemgået kritisk, og hver enkelt aktivitet blev manuelt vurderet, så et gennemsnitligt spænd for aktiviteten kunne identificeres. Hvis der var outliers, dvs. tidsforbrug, der afveg betydeligt fra de øvrige estimater, blev disse taget ud af den samlede beregning.

6.3.4 Definerings af et standardprojekt

Den sidste fjerdedel af det metodiske forarbejde til analysen bestod i at definere et ”standardprojekt” som grundlag for beregning af det gennemsnitlige tidsforbrug og de gennemsnitlige omkostninger, forbundet med hvert omkostningsobjekt og delobjekt. Standardprojektet blev defineret ud fra de projekter, som har medvirket i pilotprojektet, og er baseret på gennemsnittet af fem variable parametre. Parametrene er:

- Antal gruppeledere og projektledere, som udlæres i etableringen
- Gruppeledere og projektledere i driftsfasen
- Styregruppemøder under etableringen
- Møder mellem projektet og ledelsen i tilknytning til driften
- Antallet af erstatningssessioner.

Parametrene fungerer som omkostningsdrivere i den endelige analyse, og fx vil ændringer i antallet af gruppeledere medføre en ændring i de estimerede omkostninger. Dvs. at en kommune, der benytter sig af flere gruppeledere end standardprojektet, vil have højere omkostninger.

Anvendelsen af et ”standardprojekt” som analytisk metode er et alternativ til at analysere simple gennemsnitsestimater for de involverede tilbud. Fordelen er, at kommuner eller organisationer, der overvejer at indføre indsatsen, vil kunne sammenligne sig med det definerede standardprojekt som udgangspunkt for en konkret estimering af deres forventede fremtidige omkostninger på grundlag af nærværende omkostningsanalyse af pilotprojekterne.

6.3.5 Fastlæggelse af timepriser

Den femte og sidste del af analysen omfattede fastlæggelse af timepriser med henblik på at omsætte tidsestimaterne til økonomiske omkostninger.

Tidsestimaterne er baseret på en række jobfunktioner. Den gennemsnitlige timeløn for disse jobfunktioner blev fundet som et gennemsnit af timelønnen for de stillingskategorier, som medvirkede til løsningen af den givne jobfunktion. I de tilfælde, hvor flere medarbejdere med forskellige stillingskategorier ikke i lige stort omfang deltog i opgaveløsningen, blev stillingskategorierne vægtet. Identificeringen af stillingskategorier og deres indbyrdes vægt i forhold til jobfunktionerne var baseret på PwC’s erfaringsbaserede skøn over, hvor hyppigt stillingskategorierne optræder i den givne jobfunktion ude hos kommunerne.

Til beregning af timeløn for de forskellige stillingskategorier er anvendt enhedspriser for 2015 fra Socialstyrelsens guide til omkostningsevaluering.

7. Litteraturliste

Behrman J. R. og Rosenzweig M. R. (2002): Does Increasing Women's Schooling Raise the Schooling of the Next Generation? *The American Economic Review*, 92 (1), 323-334.

Bergström et al. (2013): Etablering av föräldrautbildning KEEP med inriktning mod familjehem, *Reports in Social Work, Lund Universitet*.

Björklund A. og Salvanes K. G.: Chapter 3 - Education and Family Background: Mechanisms and Policies. In *Handbook of the Economics of Education, Volume 3*. 2011 edition. Edited by: Eric A, Hanushek SM, Ludger W. Elsevier; 2011: 201-247.

Bottrup, P. & Jørgensen, C. H. (2007): Fra transfer til transformativ læring. *VLA erhverv*.

Bottrup, P. & Fibæk, L. (2006): Transfer - i praksisnær kompetenceudvikling. TUP projekt 5-53 nr. 109996, *Sosus-skolen, Aarhus*.

Center for Sundhedssamarbejde ved Aarhus Universitet: "Måling af mental sundhed med spørgeskemaet SDQ - Anvendelse af SDQ i Skolesundhed.dk", Baggrundsrapport 2016.

Chamberlain P., Price J. M., Reid J. B., Landsverk J. (2008): Cascading implementation of a foster and kinship parent intervention. *Child Welfare: Journal of Policy, Practice, and Program*. 2008; 87: 27-48.

Davis-Kean P. E. (2005): The influence of parent education and family income on child achievement: The indirect role of parental expectations and the home environment. *Journal of Family Psychology*, 19: 294-304.

Deding, M. og Hussein M. A. (2005): Danish Children's Educational Attainment: Effects of Parents, Living Conditions and Other Background Factors. *Schmollers Jahrbuch/Journal of Applied Social Science Studies*, 125 (3), 347-368.

Degarmo et al. (2009): Foster Parent Intervention Engagement Moderating Child Behavior Problems and Placement Disruption, *Soc Work Pract*, July 1; 19 (4): 423-433.

DeGue, Sarah og Cathy Spatz Widom: "Does out-of-home placement mediate the relationship between child maltreatment and adult criminality?" *Child maltreatment* 14.4 (2009): 344-355.

Fechter-Leggett, Molly O., and Kirk O'Brien: "The effects of kinship care on adult mental health outcomes of alumni of foster care." *Children and Youth Services Review* 32.2 (2010): 206-213.

Haveman, R. and Wolfe, B. (1995): The determinants of children's attainments: a review of methods and findings. *Journal of Economic Literature*, 33, 1829-78.

- Hildebrandt og Brandi (2006): Forandringsledelse, *Børsens Forlag*.
- Kim, H. K., & Leve, L. D. (2011): Substance use and delinquency among middle school girls in foster care: A three-year follow-up of a randomized controlled trial. *Journal of consulting and clinical psychology*, 79 (6), 740.
- Knibbs et al. (2016): KEEP Standard Evaluation, *Department for Education*.
- Korupp S. E., Ganzeboom H. B. G., Van Der Lippe T., (2002): Do mothers matter? A comparison of models of the influence of mothers' and fathers' educational and occupational status on children's educational attainment. *Quality and Quantity*, 36 (1) (2002), pp. 17-42.
- Kotter, J. P. (1996): Leading Change, *Harvard Business School Press*.
- Mellor, D. (2005): Normative data for the Strengths and Difficulties Questionnaire in Australia. *Australian Psychologist*, 40, 215-222.
- Moriwaki A., Kamio Y. (2014): 'Normative data and psychometric properties of the Strengths and Difficulties Questionnaire among Japanese school-aged children.' *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health* 8(1) doi: 10.1186/1753-2000-8-1.
- Nagin D. S., Tremblay R. E., (2001): Parental and early childhood predictors of persistent physical aggression in boys from kindergarten to High School. *Archives of General Psychiatry*, 58: 389–394.
- Pecora, Peter J., et al: "Educational and employment outcomes of adults formerly placed in foster care: Results from the Northwest Foster Care Alumni Study." *Children and youth services review* 28.12 (2006): 1459-1481.
- Price J. M., Chamberlain P., Landsverk J., Reid J. B., Leve L., Laurent H. (2008): Effects of a foster parent training intervention on placement changes of children in foster care. *Child Maltreatment*, 13: 64–75.
- Price J. M., Roesch S., Walsh N.E., (2012): Effectiveness of the KEEP foster parent intervention during an implementation trial. *Children and Youth Services Review*, 12: 2487–2494.
- Price J. M., Roesch S., Walsh N. E., Landsverk J. (2015): Effects of the KEEP foster parent intervention on child and sibling behavior problems and parental stress during a randomized implementation trial. *Prevention Science*, 16, 685–695.
- Roberts, R., Glynn, G., & Waterman, C. (2016): "We know it works but does it last?" The implementation of the KEEP foster and kinship carer training programme in England. *Adoption & Fostering*, 40 (3), 247–263.
- SFI: "Anbragte børn og unges trivsel", 2016. Mette Lausten og Trine Jørgensen.

Smith, D. K., Leve, L. D., & Chamberlain, P. C. (2011): Preventing internalizing and externalizing problems in girls in foster care as they enter middle school: Immediate impact of an intervention. *Prevention Science*, 12, 269–277.

Staines, J. C.: 'Fostered children's behavioural and emotional difficulties: findings from one independent foster care agency' *Clinica y Salu* (2012) pp. 205-219.
DOI: <http://dx.doi.org/10.5093/cl2012a13>.

Tracey, D. H., & Young, J. W. (2002): Mothers' helping behaviors during children's at home oral-reading practice: Effects of children's reading ability, children's gender, and mothers' educational level. *Journal of Educational Psychology*, 94 (4), 729-737.

Wiggins et al. (2010): Implementing evidence based programmes in children's services: Key issues for success, *Department for Education, Research Report*.

Aarkrog, V. (2010): Fra teori til praksis. *Munksgaard Danmark*.

Links:

www.socialstyrelsen.dk

www.sdq.dk

www.sdq.org

www.sdqinfo.org

www.oslc.org

http://centerforfamiliepleje.kk.dk/sites/centerforfamiliepleje.kk.dk/files/uploaded-filer/anbringelsesstatistik_-_januar_2017.pdf

8. Bilag

Tabel B1 Grænseværdier baseret på SDQ-problemscore for normalbefolkningen

Køn	Alder	Alm	Let forhøjet	Høj	Meget høj
Dreng	5-10 år	<15	15-17	18-20	>20
	11-15 år	<14	14-17	18-20	>20
Piger	5-10 år	<13	13-15	16-17	>17
	11-15 år	<12	12-15	16-18	>18

Note: Tallene stammer fra rapporten: "Måling af mental sundhed med spørgeskemaet SDQ- Anvendelse af SDQ i Skolesundhed.dk", Baggrundsrapport 2016, Center for Sundhedssamarbejde ved Aarhus Universitet. Der er tale om tallene for Forældre-rapporteret SDQ på side 59 i rapportens bilag 2.

Tallene i tabel 4.1 viser blandt andet, at en dreng i alderen 5-10 år med en SDQ-problemscore under 15 er i normalområdet, mens en dreng i alderen 5-10 år med en SDQ-problemscore på over 20 er i kategorien "Meget høj".²⁷

Tabel B2.Effektmåling, hvor der kontrolleres for baggrundvariable.

Variabel	SDQ-score
Dummy for, om individerne er i indsatsgruppen	0.3123 (1.3119)
Dreng	2.9476* (1.2795)
Alder	0.2609 (0.2633)
Antal dage i anbringelse	-0.0005 (0.0007)
Dummy for om biologiske moders uddannelse er grundskole eller mangler	-0.1818 (1.4623)
Konstant	-3.4868 (2.4570)
Antal observationer	61
R2	0.132

Kilde: CEBR. Egne beregninger på baggrund af det indsamlede data fra KEEP-forløbene og registerdata. Der indgår 61 plejebørn, idet kontrolvariablene mangler for 3 af de 64 børn.

Note: Standardfejl er rapporteret i parentes.

* Angiver et parameterestimat, der er signifikant på 10% signifikansniveau

** Angiver et parameterestimat, der er signifikant på 5% signifikansniveau

*** Angiver et parameterestimat, der er signifikant på 1% signifikansniveau

²⁷ Center for Sundhedssamarbejde ved Aarhus Universitet: "Måling af mental sundhed med spørgeskemaet SDQ- Anvendelse af SDQ i Skolesundhed.dk", Baggrundsrapport 2016, Der er tale om tallene for Forældre-rapporteret SDQ på side 59 i rapportens bilag.

Tabel B3. Progressionsmåling, hvor der kontrolleres for baggrundvariable.

Variabel	SDQ-score
Dreng	0.7655 (1.1294)
Alder	-0.2182 (0.2505)
Antal dage i anbringelse	0.0007 (0.0006)
Dummy for biologiske moders uddannelse er grundskole eller missing	-0.9921 (1.3308)
Konstant	0.4268 (2.4353)
Antal observationer	61
R2	0.047

Kilde: CEBR. Egne beregninger på baggrund af det indsamlede data fra KEEP-forløbene og registerdata. Der indgår 61 plejebørn, idet kontrolvariablene mangler for 3 af de 64 børn.
 Note: Standardfejl er rapporteret i parentes
 * Angiver et parameterestimat, der er signifikant på 10% signifikansniveau
 ** Angiver et parameterestimat, der er signifikant på 5% signifikansniveau
 *** Angiver et parameterestimat, der er signifikant på 1% signifikansniveau

Tabel B4. Effektmåling, der inkluderer alle 79 plejebørn, for hvem der findes både en før og eftermåling

Variabel	Forskellen i gennemsnitlige SDQ-score
Er i indsatsgruppen	0.2061 (1.2517)
Konstant	-0.9231 (1.1330)
Antal observationer	79

Kilde: CEBR. Egne beregninger på baggrund af det indsamlede data fra KEEP-forløbene og registerdata. Der indgår 61 plejebørn, idet kontrolvariablene mangler for 3 af de 64 børn.
 Note: Standardfejl er rapporteret i parentes
 * Angiver et parameterestimat, der er signifikant på 10% signifikansniveau
 ** Angiver et parameterestimat, der er signifikant på 5% signifikansniveau
 *** Angiver et parameterestimat, der er signifikant på 1% signifikansniveau

Tabel B5. Progressionsmåling, der inkluderer alle 79 plejebørn, for hvem der findes både en før og eftermåling

Variabel	Forskellen i gennemsnitlige SDQ-score
Konstant	-0.8861 (0.4749)
Antal observationer	79

Kilde: CEBR. Egne beregninger på baggrund af det indsamlede data fra KEEP-forløbene og registerdata. Der indgår 61 plejebørn, idet kontrolvariablene mangler for 3 af de 64 børn.

Note: Standardfejl er rapporteret i parentes

* Angiver et parameterestimat, der er signifikant på 10% signifikansniveau

** Angiver et parameterestimat, der er signifikant på 5% signifikansniveau

*** Angiver et parameterestimat, der er signifikant på 1% signifikansniveau

DANMARK

Oxford Research A/S
Falkoner Allé 20
2000 Frederiksberg
Danmark
Tel: (+45) 3369 1369
office@oxfordresearch.dk

NORGE

Oxford Research AS
Østre Strandgate 1
4610 Kristiansand
Norge
Tel: (+47) 4000 5793
post@oxford.no

SVERIGE

Oxford Research AB
Norrländsgatan 11
103 93 Stockholm
Sverige
Tel: (+46) 08 240 700
office@oxfordresearch.se

FINLAND

Oxford Research Oy
Helsinki:
Fredrikinkatu 61a, 6krs.
00100 Helsinki, Suomi
www.oxfordresearch.fi
office@oxfordresearch.fi

BRUXELLES

Oxford Research
C/o ENSR
5. Rue Archimède
Box 4, 1000 Brussels
www.oxfordresearch.eu
office@oxfordresearch.eu

LATVIJA

Baltijas Konsultācijas, SIA
Vilandes iela 6-1
LV-1010, Rīga, Latvija
Tel.: (+371) 67338804
info@balticconsulting.com
www.balticconsulting.com